

Novi svijet

ISSN 1331-226X Godina XLV, br. 9 - rujan 2009.

Cijena 15 kn

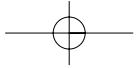
45
godina

Pitanja vezana uz
potpomognutu
oplodnju

Bratstvo
i ekonomski
razvoj



MLADI U ŠKOLI ŽIVOTA



SADRŽAJ



Naslovnica:
Od 5. do 11.
kolovoza
u gradiću Faro
u Križevcima
održana je
međunarodna
škola života za
djecu i mlade
(foto: BeZet)



9



12



16



22



24



30

- 3 KOMENTAR
Baština duhovne mudrosti
- 4 RIJEČ ŽIVOTA
Najprije Kraljevstvo
- 5 IZ ŽIVOTA
U ljekarni
Kocka
- 6 CHIARA
Posljednja predaja
Grad za čovjeka
- 9 OBLJETNICA
Pred stalnim izazovima

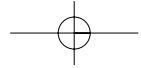
- 12 AKTUALNO
Predsjednica godinu dana
kasnije
- 16 U ŽARIŠTU
Bratstvo i ekonomski razvoj
- 18 EKONOMIJA
ZAJEDNIŠTVA
Za ekonomiju zajedništva
- 21 KOCKA LJUBAVI
Svaki dan iznenadenje
- 22 SVEUČILIŠTE
Život - izvor spoznaje

- 24 MLADI
Mladi u školi života
- 26 TEOLOG
"Nešto" ili "netko"?
- 28 MLADI
Dugi put
- 30 INTERVJU
Poruka vjere
našem vremenu
- 33 UKRATKO
Sjemeništari i bogoslovi
- 35 SKANDINAVKA

Mjesečnik Pokreta fokolar
Godina XLV br. 9 - rujan 2009.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolar; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartlomiej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartlomiej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević; **Tisk:** FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinentale: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolar broj 2360000-1101456527. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem lijevom uglu naljepnice sa adresom. **Novi preplatnici** koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

**Tiskanje ovog
broja započeto je
20.08.2009.**



KOMENTAR

BAŠTINA duhovne mudrosti

Nakon ljetnih mjeseci popraćenih neveselim vijestima o rebalansima proračuna, crnim prognozama o ekonomskoj budućnosti, neizvjesnoj turističkoj sezoni, nemilim prometnim nezgodama, požarima, incidentima, započinjemo radnu godinu opterećeni novim materijalnim brigama i navještajima još većih zakidanja.

Čuje se mnogo kritika na povučene poteze u vezi s rješavanjem krize. Pojedinci smatraju da poznaju put do izlaza, no njihovi politički protivnici unaprijed ih odbijaju zbog same činjenice što su politički drugačije orijentirani. No može li se na taj način doći do pomaka? I što učiniti u ovoj situaciji opće krize, kako se kretati prema izlazu, odakle početi?

Jasno da nema brzih ni gotovih odgovora na ta pitanja. No možda je zanimljivo spomenuti jednu inicijativu na globalnoj razini. O čemu je riječ? Paralelno s čelnicima osam najrazvijenijih država svijeta prije tri godine počeli su se sastajati i vođe najvećih svjetskih religija kako bi razgovarali o velikim svjetskim problemima. Ove su se godine sastali u Rimu 16. i 17. lipnja.

Tijekom rada kongresa došlo je do gotovo jednoglasne suglasnosti o problematikama koje ljudska stvorenja na svim stranama svijeta danas žive: svjetska finansijska kriza pogodila je sve, a osobito najsročnije zemlje; migracijski

procesi mijenjaju lice planeta i javljaju se ozbiljni problemi sigurnosti na različitim razinama; planet pokazuje rane opasne za budućnost čovječanstva... Stoga je došla do izražaja potreba da se s problemima suočavamo sve više kao svjetska zajednica, obogaćena a ne ugrožena doprinosima i bogatstvima različitih zemalja, kultura i religija. U završnoj poruci spomenutog Četvrtog kongresa svjetskih vjerskih vođa među ostalim stoji:

"Da bi se našao etički put prema pravednosti i ljudskom razvitku, potrebna je duhovna mudrost dana velikim svjetskim religijama.

Naša metoda i naša snaga od jučer, od danas i od sutra, bit će uvijek i samo preobrazba srđaca i zajedničko djelovanje kroz dijalog. To umijeće svatko treba prakticirati i gajiti unutar i među religijama, kulturama i politikom, a zahtijeva odvražnost i sposobljava osobe da jedna druga vide jasnije te nam omogućuje da ponudimo život i nadu novim naraštajima".

Postavlja se pitanje zar se baština duhovne mudrosti ne bi mogla iskoristiti i za rješavanje problema u dijelu svijeta ili unutar jedne države. Pritom različitost ne predstavlja poteškoću nego priliku, upravo bogatstvo.

"U ovome trenutku velike krize religije mogu dati današnjem, pomalo izgubljenome čovječanstvu sigurne uzore i pokazati

da postoji Božji naum o čovječanstvu, a to je da postane jedna obitelj, da se obiteljski odnosi uspostave ne samo među pojedincima, nego i među narodima", rekla je predsjednica Fokolara Maria Voce koja je sudjelovala na skupu.

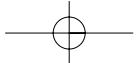
Otvoreni dijalog među svim ljudima dobre volje, počevši od

Dina Perkov

Otvoreni dijalog među svim ljudima dobre volje, počevši od religija, može biti put kako tražiti i naći izlaz iz svake krize

religija, može biti put kako tražiti i naći izlaz iz svake krize. U našoj zemlji Biskupska je konferencija krenula od sebe i učinila prvi konkretan prinos rješavanju krize odrekavši se 50 milijuna kuna predviđenih državnim proračunom. Kad bi bilo više ovakvih i sličnih - materijalnih i nematerijalnih - velikodušnih gesta na svim razinama, počevši od osobne, gesta usmjerenih dobru drugu osobe ili društva, možda neke ljude ne bi toliko smetao znak križa u javnim prostorima. On je uostalom mnogima znak nade i nadahnuće da ustraju u dobru, osobito u ovim križnim vremenima.

□



RIJEČ ŽIVOTA



Chiara Lubich

NAJPRIJE Kraljevstvo

Čitavo je Evanelje revolucija. Nema Kristove riječi koja bi nalikovala ljudskoj. Poslušaj ove: "Tražite

"Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati"

(Mt 6, 33)

stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo (životne potrebe) dodati".

Prva čovjekova briga obično je nemirno traženje onoga što je potrebno da njegov život zadobije sigurnost. Možda je to i tvoj slučaj. Ali Isus te postavlja pred svoj način gledanja i nudi ti svoj način djelovanja. Traži od tebe da se ponašaš potpuno drugačije nego što je uobičajeno, i to ne samo jednom, nego uvijek. A to znači: tražiti najprije kraljevstvo nebesko.

Kad budeš cijelim svojim bićem usmjeren prema Bogu i sve učiniš da bi On vladao u tebi i drugima (tj. upravljaš svojim životom prema njegovim zakonima), Otac će ti dati ono što ti je iz dana u dan potrebno.

No ako se brineš prvenstveno za sebe, završit ćeš okružujući se stvarima ovoga svijeta i past ćeš kao njihova žrtva. U dobrima ovoga svijeta vidjet ćeš svoj pravi problem i cilj svih svojih napora. I pojavit će se u tebi opasna napast da računaš samo na svoje snage i da živiš bez Boga.

"Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati."

Isus preokreće situaciju. Ako tvoja prva briga bude On i život za Njega, ostalo više neće biti tvoj glavni životni problem, nego nešto što je "dodano" ili "povrh toga".

Utopija? Neostvariva rečenica za tebe, modernog čovjeka, danas, u industrijaliziranom svijetu gdje vlada konkurenčija i koji često zapada u ekonomsku krizu? Samo te podsjećam da konkretnе životne poteškoće nisu bile puno manje u galilejskom narodu kad je Isus izrekao ove riječi.

Nije to pitanje utopije, Isus te stavlja pred temeljnu postavku tvoga života: ili živiš za sebe ili za Boga.

No nastojimo sada dobro razumjeti ovu rečenicu: "Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost Njegovu, a sve će vam se ostalo dodati".

Isus te ne potiče na nepokretnost, na pasivnost spram zemaljskom, na neodgovornost i površnost u radu.

Isus želi zamijeniti zabrinutost brigom, uklanjajući ti strepnju, strah i nemir.

On zapravo kaže: "Tražite najprije Kraljevstvo..."

Smisao riječi "najprije" je "iznad svega". Traženje Kraljevstva Božjega postavljeno je na prvo mjesto i ne isključuje potrebu da se kršćanin brine za svoje životne potrebe.

Tražiti Kraljevstvo Božje i njegovu pravednost znači i ponašati se u skladu s Božjim zahtjevima koje je Isus izrazio u Evanelju.

Uz traženje samo kraljevstva nebeskog, kršćanin doživljava čudesnu Očevu moć u svoju korist.

Ispričat će ti jedan slučaj.

Već je star ali je vrlo aktualan. Poznajem brojnu djecu i mladež koji se danas ponašaju kako se ponašala ta djevojka.

Zvala se Elvira. Išla je u učiteljsku školu. Bila je siromašna. Samo visoki prosjek ocjena mogao joj je osigurati

nastavak školovanja. Imala je jaku vjeru. Njezin je profesor iz filozofije bio ateist, pa je nerijetko iznosio istine o Kristu i o Crkvi u lošem svjetlu, pa i iskrivljene. U srcu djevojke sve se bunilo. Ne zbog nje, već iz ljubavi prema Bogu, prema istini i prema njezinim drugaricama. Iako je bila svjesna da bi protivljenjem profesoru mogla dobiti lošu ocjenu, ono što je osjećala u sebi bilo je jače od nje. Dizala je ruku u svakoj prilici i tražila riječ: "Nije istina, profesore". Možda ponkad nije imala sve argumente da bi pobila profesorove tvrdnje, ali u riječima "nije istina" bila je njezina vjera, koja je dar istine i potiče na razmišljanje.

Drugarice su je voljele i nastojale ju odvratiti od intervencija, da joj ne bi naškodile. Ali nisu uspijevale.

Prošlo je nekoliko mjeseci. Došlo je vrijeme da se dijeli svjedodžbe. Djevojka uzima svoju i drhti. A onda, val radosti. Deset! Najveća ocjena!

Tražila je iznad svega da Bog i Njegova istina vladaju, a ostalo joj je nadodano.

"Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati."

Ako i ti budeš tražio Očevo kraljevstvo, doživjet ćes da je Bog providnost u svim potrebljama tvoga života. Otkrit ćes redovitu izvanrednost Evangelijske.

U LJEKARNI

Red u ljekarni bio je poveći. Pored mene je stajala žena i tražila pomoć, raspitivala se čak za lijekove iz inozemstva. Prepoznala sam da je njen situacija istovjetna onoj kroz koju sam i ja prije dvije godine prolazila, pa sam se trudila iz prikrajka pročitati njenu dijagonzu napisanu na papir. Bilo je upravo to. Meni niti u bolnici nisu uspjeli pomoći. Bila sam kod 'privatnog liječnika' koji me izlijječio.

Osjetila sam da trebam pomoći toj ženi. Moj savjet bi joj bio dragocjen, ali ja sam ostala 'zakočena'. Tada sam već bila u zajednici koja se okupljala svaki mjesec da bi produbili Riječ života i u tom trenutku sam se sjetila iskustva koje sam na susretu čula: osoba je otputovala u drugi grad u posjet sestri, a vidjevši jednu ženu kako pretražuje kontejner za smeće, ljubeći Isusa u njoj, prišla joj je podijelivši na pola namirnice koje je nosila sa sobom: pola za sestruru, pola za neznanu gospodu. Sada sam se i ja trebala odlučiti pomoći Isusu u ovoj ženi, ali sve je ostalo na želji. Nisam uspjela reagirati.

Izašla sam iz apoteke nemirna. Pomislila sam: idem nazad, mogu joj pomoći, Isuse, to je za Tebe. Ušla sam u apoteku, došla do žene i ponovno šutke izašla van. Opet su navirale misli: što će žena reći, kako će reagirati? Ono iskustvo moje priateljice nije mi dalo mira ali nisam uspijevala pobijediti sebe. Otišla sam u auto, krenula kući a onda opet misao: ja to moram učiniti, ovo je prilika da ljubim Isusa Napuštenog kojeg prepoznajem u njoj.

Okrenula sam automobil, vratila se i povjerila Duhu

Svetom da me vodi. Žena je upravo izlazila iz ljekarne, prišla sam joj i dala adresu liječnika. Bila je sretna, dala sam joj nadu u izlječenje. Preplavio me mir. Nakon mjesec dana dobila sam pozdrav od nje i saznao da je ozdravila. Obradovala sam se zbog nje, ali i zbog sebe jer sam uspjela učiniti korak i ljubiti do kraja.

Vidim kako se samo trebam pustiti Duhu Svetom da me vodi – bez navezanosti na svoju osobnost, strahove, dvojbe. Po neizmjernom miru i osjećaju punine u duši iskusila sam kako je istina da Isus uzvraća kada za Njega učinimo dobro djelo.

Snježana

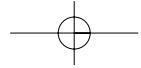
KOCKA

Ima par dana da smo se sekala i ja užasno posvađale. Bila nam je to prva prava svađa. Posvađale smo se zbog jedne obične gumice. Pale su ružne riječi, a malo smo se i pogurale. To je bilo strašno. Plakale smo i vikale jedna na drugu. Najstrašnije od svega je što smo bile same u kući. Bila sam očajna.

U jednom trenutku odlučila sam popraviti cijelu situaciju. Sjetila sam se kocke ljubavi. Bacila sam kocku ljubavi ispred sebe i ugledala lijepu zapovijed: "ljubimo se međusobno". Odmah sam pozvala sekulu da vidi. Obje smo se smijale i potrciale jedna drugoj u zagrljav. Tada sam odlučila da ću kocku bacati svako jutro, da bi svijet navečer bio ljepši.

Kocka ljubavi potrebna je svakom čovjeku.

Eva (3. razred)



CHIARA



POSLJEDNJA predaja

Gradovi: splet izazova nastalih globalizacijom i emigracijom, a za Chiaru Lubich odskočna daska za ujedinjen svijet

**Lucia
Fronza
Crepaz**

Bilo je to 1998. godine. Samo što smo se iskrcali u Palermu, dva dana nakon Chiare, ona nam je dala da prije susreta s građanstvom pregledamo dokumentaciju koju su za nju pripremili. Žitelji Palerma, istaćavši karizmom jedinstva osjećaj vlastite pripadnosti, svoje građanske i vjerske povijesti, orisali su živahnu i toplu sliku stvarnosti u kojoj žive. Chiara nam se obratila riječima: "Ako želite razumjeti što se događa, najprije se morate upoznati s onim što se događa u Palermu!"

Prisjetili smo se La Pirinih riječi upućenih gradonačelnicima svijeta koji su se okupili u Firenci 2. listopada 1955. godine: "Gradovi posjeduju svoj život, neki tajanstven, skriven život, imaju neko svoje lice. Imaju, da tako kažemo, svoju

dušu i svoju sudbinu, nisu samo nekakve slučajne nakupine kamenja, već domovi koji skrivaju ljudske sudbine, i više, oni su, na neki način, skrovito obitavalište Boga."

Za Chiaru, ženu prepoznatu po njezinoj karizmi, jednu od najpoznatijih promicateljica sveopćega bratstva, grad je oduvijek predstavljao prigodu, stvarnost koju je nemoguće zaobići.

"Povjeravajući" mladima iz pokreta zadaću da stignu do krajnijih granica zemlje, objasnila im je kako je jedini način da se ujedinjen svijet ostvari – radići na jedinstvu pojedinačnih cjelina u koje su uronjeni. "Umrijeti za svoj narod" bila je lozinka drugoga naraštaja Pokreta fokolara koja je zacrtala nov pristup stvarnosti grada.

I, iskustva su se umnožila. Uostalom, isto se dogodilo

posvuda po svijetu, rađanjem novih zajednica pokreta. Hodeci stopama Chiare i njezinih prvih prijateljica, unutar graniča gradova cijelog svijeta ponavljalo se sjajno iskustvo Očeve ljubavi kojemu slijedi odluka da se živi po zakonu užajamne ljubavi.

Jedna obitelj, iskušana patnjom zbog bolesnog djeteta, u svojoj je četvrti pokrenula obiteljsku udrugu koja je povezala javne i privatne ustanove i pronašla nove oblike pomoći te mogućnosti uključivanja ljudi u život četvrti velikog grada.

Netko je iz te rimske četvrti dobro definirao rezultate inicijative, rekavši da je od *Inferneta* (maloga pakla) ostalo još samo ime.

Započevši od športske inicijative za vršnjake, skupina mladih

postala je osnivačem zajednice koja je, u suradnji s gradskim vlastima, olakšala život u svojem gradu i uspostavila odnose sa susjednim općinama.

Ne mireći se s anonimnim jutarnjim susretima u gužvi podzemne željeznice, jedan je svećenik prvi počeo pozdravljati prolaznike. Za samo nekoliko mjeseci stvorila se mreža od dvjestotinjak oduševljenih ljudi.

Jedan je vijećnik tijekom čitavoga svojeg mandata ostao povezan sa skupinom građana – kako ne bi izgubio iz vida smisao svojega poslanja. Tako je jedna strana pobijedila napast da ostane "voljom glasača odabранa da vlada", a druga da se služi "utjecajnim" prijateljstvom za svoje interese.

Više gradonačelnika iz unutrašnjosti Paragvaja institucionalno je sklopilo i potpisalo "bratski" savez da neće popustiti pred korupcijom i da će radići za dobrobit svojega grada. Nekoliko godina poslije istu je inicijativu prihvatiло i nekoliko talijanskih gradonačelnika.

Ako se osvrnemo na gotovo šezdeset godina života koji se iz Trenta proširio po čitavom svijetu,

po manjim ili većim ujedinjenim zajednicama velikih metropola i malih planinskih sela, siromašnih četvrti i mirnih provincijskih gradića, primijetit ćemo da se mogu izdvojiti neka zajednička obilježja, ne narušavajući pritom raznolikost, ovoga iskustva susreta s gradom.

Prvo je obilježje strategija "malih skupina". Pletu se mreže istinskih uzajamnih odnosa koji postupno privlače nove kandidate za jedinstvo bez predrasuda i pokreću nevjerojatne sposobnosti. Chiara je ovu strategiju genijalno izrazila rečenicom: "Ako smo mi jedno, svi će biti jedno!".

Cini se da je jedno opredjeljenje uvijek prvo i temeljno. Svaki pothvat mora imati samo jednu misao vodilju: ne smije biti za posljednje, već s posljednjima. Treba probiti "zatvorene krugove" i usmjeriti kompas prema najslabijima, kako bi se gradovi mogli promijeniti i postati mjestom u kojemu će svatko moći živjeti.

Svaka mala skupina osjeća odgovornost razbiti začaran krug, ali isto je tako svjesna da to ne može bez onih koji su izabrani upravljati gradom –



institucije imaju potencijal služenja koji treba poticati i nadzirati. Isto je i s vjerskim čelnicima, svjesnih svoje prvtne zadaće da zajednicu moraju držati otvorenom za onostrano.

I na kraju, još jedno nezaobilazno obilježje navedeno u naslovu Chiarina spisa "jedan grad nije dostatan". Ujedinjen svijet postat će stvarnošću samo ako uzajamnu ljubav ne počnu živjeti tek pojedinci, već čitavi gradovi i narodi. I upravo je zato pred nama nov izazov! Posljednja velika Chiarina želja bila je "cityfest".

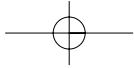
Potrebljeno je novo, odlučnije zalaganje za grad, kako bi se mogla ostvariti njezina baština da – "uvijek ostanemo obitelj". To je istinski dar čovječanstvu, novi val života koji zahvaća gradove u kojima žive zajednice pokreta. Želimo iskazati stvarnu ljubav gradu, ljubav koja će se očitovati u pokušaju otkrivanja specifičnosti svakoga grada, a u tom se nastojanju rane i bogatstvo, prošlost i sadašnjost stapaju u jedinstven crtež – svijet ujedinjen bratstvom.

Chiara Lubich na susretu '1000 gradova za Europu' održanom u Innsbrucku, studenog 2001.

Za svog posjeta Hrvatskoj 1999. godine Chiara Lubich susrela se i s križevačkim gradonačelnikom Rokom Bašićem



arhiv NS



CHIARA

*Urbani krajolik
New Yorka.
Chiara je u
posljednjim
godinama svoga
života posjetila
velike gradove
svijeta.*

*Duhovna dimenzija u
Chiari nikad nije bila
odijeljena od
društvene. Evangelje
utječe i na zemaljske
vidove života.*

Familyfest 17. travnja 2005., veliki blagdan obitelji na Kapitalskom trgu u Rimu, povezan TV prijenosom sa stotinama Familyfestova u drugim gradovima diljem svijeta, bio je dragocjeni dan za život obitelji.

Chiara se radovala uspjehu ove manifestacije, a potom je osjetila potrebu za još jednim korakom: "Sljedećim događajem usmjerit ćemo se prema gradu", rekla je. Bit će to trenutak da se pokaže utjecaj idea jedinstva na civilnoj razini u najrazličitijim društvenim kontekstima, kao evanđeoskog kvasca u zajednicama različitih kultura.

Grad! Koliko ga je Chiara imala u duši, oduvijek! U posljednjim godinama svojega života posjetila je velike gradove svijeta: Rim, Buenos Aires, San Paolo, London, Firencu, Strasbourg, Tokio, Manilu, Nairobi, Bangkok – primivši doktorate i odlikovanja, no nadasve počasna građanstva koja su joj dala prigodu da iz povijesti svakoga od tih gradova istakne njegov osobit profil, njegov 'poziv' u kontekstu cjelokupnog hoda ljudskoga društva.

No Chiarina ljubav prema gradu potjeće od jednog davnog događaja. Još kad je bila mlada djevojka, u noći između 13. i 14. svibnja 1944., nakon jednog od tragičnih bombardiranja Trenta, ona ostavlja svoju obitelj koja u potrazi za skloništem kreće prema planinama, te se vraća u grad razrušen bombama. Ovim gestom opredjeljuje se za patnički dio čovječanstva, a stradali grad je njezin dio i njegov simbol.



Giuseppe Distefano/arkiv CNA

GRAD za čovjeka

I u tom svom ranjenom Trentu sa svojim sljedbenicama započinje vrlo originalan duhovni put, a istodobno i društvenu akciju sposobnu u kratkom vremenu okupiti zajednicu. Ta je zajednica plod duhovnosti zajedništva, gdje kruži ljubav, gdje se udiše bratstvo i jednakost.

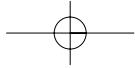
U Chiari, dakle, od samih početaka duhovna dimenzija nikad nije bila odvojena od društvene dimenzije, Evangelje je uvijek bilo utjelovljeno.

Godine 1983. u prepunoj dvorani Palaeur u Rimu Chiara je Ivanu Pavlu II. predstavila

mnoštvo predstavnika brojnih zemalja svijeta koji su došli svjedočiti plodove djelovanja idealja jedinstva u društvu – gotovo da se ponavljalo čudo prve zajednice iz Trenta na mnogim stranama svijeta. Tom mu je prigodom otkrila i tajnu toga procvata. Djelo je to osoba koje u svijetu što ih okružuje žele na osobit način svjedočiti vlastitim životom i istaknuti jasnoćom činjenica izvanredan utjecaj što ga Evangelje ima i na najzemaljski vid života, pojedinačan i društveni; doprinos koji riječ Božja provedena u praksi može ponuditi za izgradnju zemaljskih gradova.



**Pino
Quartana**



OBLJETNICA

(nastavak iz prošlog boja)

Nakon Loppiana, godine 1974., vratio sam se u Ljubljalu. Iste se godine u Zagrebu otvorio muški fokolar. Povjereni nam teritorij bio je ogroman, pa smo iz Ljubljane slijedili i zajednice u Istri i Dalmaciji, kamo smo putovali svaka dva-tri mjeseca. Za susrete smo se pripremali na putovanju. Iskustva, uvodi, zaključci, sve se to brusilo, dopunjavalo, mijenjalo, skraćivalo i dodavalо u automobilu, pa nam vožnja dugom vijugavom cestom nije bila nimalo dosadna. Glavna naša baza bio je



privatni arhiv

PRED STALNIM izazovima

Kroz životnu priповijest Nike Hribara nastavljamo upoznavati dijelove četrdesetogodišnje povijesti djelovanja Pokreta fokolara u Hrvatskoj

Murter i župnik don Slavko Mikelin, a susrete smo imali u zgradu bivšeg sjemeništa u Šibeniku. Biskup Arnerić uvijek nas je primao izuzetno srdačno, a i sam je sudjelovao na susretima kad god je to mogao. Istodobno se i u Zadru nešto rađalo. U Splitu nas je podržavao nadbiskup Franić, kao i fra Bernardin Škunca koji nam je omogućio da 1977. održimo Marijapoli u njihovom samostanu na Poljudu. Odmah kraj samostana bila je žičana ograda, a iza nje smo vidjeli stražare koji su čuvali kasarnu i Dom JNA. Dok smo se tiskali u maloj dvorani samostana, čuli smo da u Domu JNA ima lijepa kongresna dvorana. Netko je napola u šali rekao da ćemo sljedeći put organizirati susret kod njih. Godine 1991. to se stvarno i dogodilo.

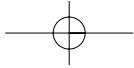
U vojsci

Godine 1979. otišao sam na odsluženje vojnog roka u Leskovac. Prethodno sam se na biskupiji zanimao postoji li tamo katolička crkva. Kad sam saznao da postoji samo mala kapela u kojoj je misa tek povremeno, sišao sam s vlaka u Nišu s nadom da će tamo naći mogućnost sudjelovanja na misi. Tako sam upoznao župnika Franca Kuhara, salezijanca koji je nedavno preminuo. On nam je kasnije omogućio da u Nišu navijestimo ideal jedinstva njegovim župljanima. O svom otkriću Djela Marijina govorio je svojoj braći salezijancima, pa su nam se tako otvarala vrata i u drugim gradovima juga Jugoslavije: Priština, Janjevo, Titograd (danas Podgorica), Nikšić i Skopje.

U vojsci sam doživio jedino malo, ali otvoreno proganjanje vjere. Prema uhodanoj praksi trebao sam primiti određena priznanja uz koja mi je pripadalo i petnaest dana nagradnog dopusta. Budući da sam na razgovoru s komandirom izjavio da sam praktični vjernik, to mi je bilo uskraćeno. Uz to me je komandir poslao u tzv. 'radnu ekipu' koja je krečila prostorije kasarne, iako sam bio artiljerijski izviđač i član komandnog voda.

U vojsci sam također doživio kako su ljudi osjetljivi na ljubav. Došlo je vrijeme Nove godine i komandir nas je okupio da odlučimo kome će se dodijeliti vikend odsustvo za praznike. Ja sam bio u kategoriji mladih vojnika i nisam imao nikakve šanse da mi takvo što pripadne, ali ipak su svi vojnici jednoglasno glasali za mene. I komandir se kasnije

**Niko
Hribar**



PRED STALNIM IZAZOVIMA



privatni arhiv

Janez Oven i
Niko Hribar u
fokolaru u
Ljubljani 1980.

smekšao, pa mi je umjesto onih petnaest dao deset dana nagradnoga, a komandant kasarne je bio tako oduševljen našom soboslikarskom ekipom da nam je svakome dao deset dana nagradnoga. Sve u svemu, ja sam prvi od generacije otišao kući.

Na gradilištu

Na povratku iz Leskovca vratio sam se na radno mjesto inženjera građevinarstva. U to se doba gradila zapadna dionica obilazne autoceste oko Ljubljane. Bilo je to veliko gradilište s mnogo mostova. Iznenadili su me jako zategnuti odnosi između pojedinih dijelova gradilišta. Svatko je gledao samo na vlastiti uspjeh, a u konačnici je to svima škodilo jer je usporavalo tijek radova. Odlučio sam ići protiv struje i pokušao pomagati svima. U početku sam nailazio na nerazumijevanje vlastitog sektora i na nezahvalnost onih sektora kojima sam pomagao, no ustrajao sam. Završili smo taj dio autoceste i preselili se na sjeverni, manji, pa se i naša ekipa smanjila. Na prvom sastanku čekalo me iznenađenje. Novi šef se digao i

svečano najavio: "Na ovom gradilištu radit ćemo drugačije nego ranije. Od sada vrijedi: svi za jednoga – jedan za sve". Bio sam sretan, ne samo zato što je logika ljubavi još jednom pobijedila, nego i zato što se to pravilo stvarno živjelo. Svi smo brinuli za dobar uspjeh gradilišta i nije se gledalo na titule, studije i druge formalnosti, nego se svaki dobar prijedlog podržavao pa makar dolazio od posljednjeg radnika. Mostove smo

otvarali i po nekoliko mjeseci prije roka, i to bez velike nerivoze. Nakon više godina susreo sam jednog kolegu s tog gradilišta koji se s nostalgijom sjećao "zlatnih vremena sa sjeverne obilaznice".

Direktor mi je nakon toga povjerio izgradnju jedne cestovne baze. Ali nakon par mjeseci sam dao otkaz u toj firmi jer sam odlazio u fokolar u Novi Sad. Jasno, nitko nije mogao shvatiti zašto dajem otkaz u firmi gdje sam tako dobro započeo karijeru, a ni ja to nisam mogao objasniti.

Po gradovima i selima

U Novi Sad sam stigao 15. svibnja 1983. To je za mene bio novi svijet. Zajednica koja je počela nicati petnaestak godina ranije ubrzano se širila na jako različita područja, među različite kulture i narode: od Subotice do Gevgelije, od Niša do Podgorice. U fokolaru smo bili samo dvojica: Andrej Štefančić i ja. U to je vrijeme tamo bilo nemoguće naći posao u našoj struci, pa je Florijan još 1979. započeo s privatnim radom kao arhitekt, a nas dvojicu

ca smo nastavili jer se Florijan preselio u Zagreb.

Što poradi apostolata, što poradi profesije, puno smo putovali. Sretna okolnost je bila to što smo u auto ugradili plinski uređaj kad još nismo ni sanjali koliko će nam to značiti u tim godinama nestasice i ograničenja kupnje goriva.

Zvali su nas u sve moguće krajeve na susrete, a i poslove smo dobivali u velikim gradovima i u zabačenim selima u koje se moglo stići samo u sušnom periodu, kada rijeka nije bila visoka.

Prvi Marijapoli u Križevcima

Godine 1985. stigao sam u Križevce jer je tada križevački vladika mons. Slavomir Miklovš dao Djelu na korištenje svoju rezidenciju. Intenzivno se radio na osposobljavanju prostorija da bi se te 1986. godine u srpnju mogao održati Marijapoli. Jedan od glavnih junaka tog pothvata bio je zidarski majstor Pero Vrdoljak koji je zidao više pomoću vjere nego financija, budući da su donacije i druge vrste pomoći s kojima smo računali stizale uvijek u zadnji čas ili malo kasnije.

Ovdje treba naglasiti da gradića Faro u Križevcima ne bi bilo bez svestrane pomoći i dobrovoljnog rada bezbroj osoba. O tome svjedoče mnoge fotografije, no želio bih istaknuti duhovno ozračje koje se tu gradilo. Tih mjeseci sam bio svjedok brojnih kritičnih trenutaka, kad nam je izgledalo da će biti nemoguće održati Marijapoli jer je nedostajalo svega: radne snage i materijala. Postojala je samo dobra volja i velika međusobna ljubav. Na dan kada je trebao početi Marijapoli, u dvorani, tj. velikoj šupi koju smo proširili za nekih 7 m



i ozidali sa svih strana, u 8 sati ujutro se mogao vidjeti sljedeći prizor: na zid iza pozornice Brigita Eterović-Aster je postavljala naslov susreta i dekoraciju od cvijeća, dva metra izanje Arif Sulejmanović je postavljao i isprobavao mikrofone, ispred pozornice ekipa mlađih i odraslih počela je slagati stolice u redove, malo dalje su četiri volontera zabijala daske u pod, a na kraju dvorane je Perin zidar dovršavao stražnji zid iznad ulaznih vrata. U 11 sati smo izbacili alat i skele, u dvoranu su svečano ušla dva biskupa, mons. Slavomir Miklovš i mons. Frane Franić, i Marijapoli je započeo.

ARBI d.o.o

Godine 1990. osnovali smo poduzeće ARBI d.o.o. koje djeluje još i danas. Osnovna djelatnost je arhitektonsko projektiranje, a uz to smo se u prošlosti bavili i trgovinom i konzaltingom. Sredinom devetdesetih smo vidjeli da se potrebno specijalizirati, pa su iz jedne firme nastale još četiri koje postoje i danas. U Arbiju smo se tako posvetili isključivo arhitekturi. Trenutno sam ja direktor,

što znači da tražim posao, ugovaram i organiziram, a najčešće mi je zadatak da molim naručitelje da nam plate obavljeni posao.

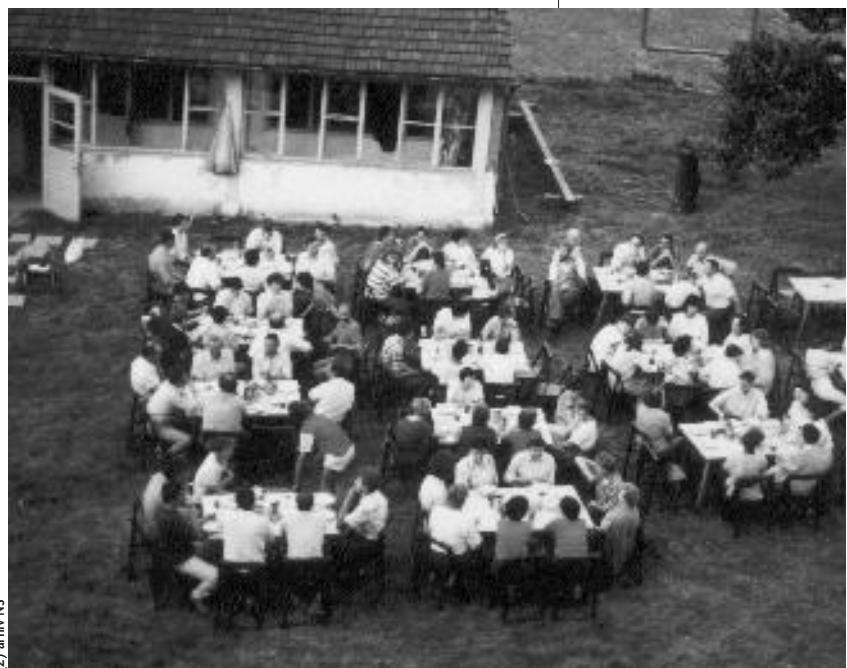
Kada je 1991. Chiara pokrenula projekt ekonomije zajedništva, u našoj smo inicijativi vidjeli još jednu novu perspektivu: raditi društveno odgovorno i ujedno graditi među nama poslovne odnose koji se temelje na evanđelju, uključujući i to da na kraju godine pogledamo imali dobiti, te tu dobit, po načelima ekonomije zajedništva podijelimo s potrebitima i podupremo one koji rade na stvaranju kulture zajedničkog dobra. U tom smislu nastojimo graditi dobre poslovne, i ne samo poslovne, odnose sa našim kooperantima i vanjskim suradnicima. Tako se stvorio širi krug osoba s

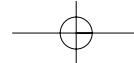
(2) arhiv NS

kojima ne samo da surađujemo, nego u granicama naših mogućnosti i brinemo jedni za druge: imamo li svi posla, znamo li pojedine važne informacije, razmjenjujemo literaturu, alat, činimo jedni drugima sitne usluge, nastojimo podmititi uzajamne obveze u što kraćem roku, itd.

Izazova je bilo mnogo u svim ovim godinama: od odbijanja poslova koji su bili vezani uz podmićivanje do prihvatanja poslova za dobrobit manje imućnih, te poslova za imućne s kojima treba puno strpljenja i ljubavi, čega oni obično nemaju. Prošli smo i godine rata i beskrajno dugog porača, vrijeme besparice i drugih kriza, ali ono što nas je održalo kao firmu, u vremenu kada su se mnoge druge zatvarale, bila je nadasve sloga i Božja providnost. To se pokazuje i ove godine: u siječnju je aktualna kriza već pokazivala zube i posla smo imali samo još za koji tjedan, danas je prošla polovina godine i mi još uvijek imamo posla još za koji tjedan. □

Gradić Faro u Križevcima ne bi bilo bez svestrane pomoći i dobrovoljnog rada bezbroj osoba. Kroz rad se stvaralo i posebno duhovno ozračje. Na slikama: prvi Marijapoliji u centru u Križevcima.





AKTUALNO

*Kako se odvija nasljeđivanje Chiare Lubich?
Ocjene i analize, metode, odabiri i očekivanja Marije Voce koja od 7. srpnja 2008. vodi Pokret fokolara.*

"**A**ko je to primjereno, koristit ću opciju da ne odgovaram", na početku intervjuja u šali kaže Marija Voce, posluživši se terminologijom iz svoje odvjetničke prakse. Prihvatile se s Citta' nuovom osvrnuti na prvu godinu provedenu na čelu Fokolara, nakon što ju je 496 delegata iz cijelog svijeta 7. srpnja 2008. odabralo da sakupi izvanrednu baštinu Chiare Lubich.

Koliko se promjenio tvoj život izborom za predsjednicu?

U biti se nije promjenio, jer nastojim biti dosljedna odluci da predam cijeli svoj život Bogu zalažući se u življenu Chiarine karizme. Moj se život promjenio u smislu druge uloge, dakle i odgovornosti. Svesna sam da svaki proživljeni trenutak ima mnogo širi utjecaj nego prije i to me potiče na veću vjernost i dosljednost.

Je li se u ovoj godini tvoj odnos s Chiarom u nečemu promjenio?

Da. Prije je Chiara bila ispred mene, gledala sam ju, nastojala uočiti sve smjernice koje su mi dolazile od njezine riječi, od njezina bića, od njezinih odnosa. Otkad nje više nema, oni koji me gledaju pokušavaju naći Chiaru i, u povjerenju,



PREDSJEDNICA godinu dana kasnije

osjećam da je ona u stvari u meni. Teško je to izraziti drugim riječima, ali kad se susrećem s drugim osobama, primjećujem Chiarinu prisutnost u sebi koja mi omogućava da se prema njima odnosim ne izdajući njezinu poruku.

Što najčešće radiš na Chiarinom grobu: moliš, zahvaljuješ ili slušaš?

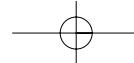
Ništa od svega toga. Jednostavno stojim. Kad otidem na grob, zaustavim se s Chiarom. Možda s vremenom na vrijeme

molim, zahvaljujem ili slušam, ali istina je da ja zapravo ostajem s njom. Gotovo da i ne razmišljam.

Kako protječe tvoj dan?

Moj dan kao i dan drugih članova Centra Djela vrlo je uvjetovan programima koji dolaze izvana: sastancima, različitim situacijama i nepredviđenostima. Svakako, svoje mjesto u danu ima misa, molitva, meditacija i rad, ali i život u fokolaru, u zajednici gdje živim, dok pripremam jelo, čistim ili radim bilo što drugo.

**Paolo
Loriga**



Na radni stol svakog predsjednika dolaze problemi i odluke koje treba donijeti. Koja je twoja metoda rada?

Kad mi stigne koji problem ili pitanje, nastojim ne gubiti vrijeme. Odmah ispitam situaciju s osobom koja mi ga je postavila, putem elektronske pošte ili telefona, kako bih bolje razumjela njezine razloge i s kojim prijedlogom bi ona željela da krenem. Sljedeći je korak savjetovanje sa suradnicima, prije svega s dopredsjednikom, a potom i s drugim članovima Centra: ponekad razgovaramo svi zajedno, kad je riječ o pitanjima od veće važnosti, a ponekad s jednim ili s drugim, u skladu s kompetencijama što ih traži ta situacija. Savjetovanjem sazrijeva svijest da možemo dati odgovor koji će izraziti ono što Bog želi za pojedinu situaciju, pa i onda kad je to djelomičan odgovor koji traži daljnje ispitivanje.

Obzirom na svjetsku proširenost Pokreta poduzela si malo putovanja. Koji su razlozi?

Dva su razloga. Odmah na početku predložila sam svim suradnicima iz Centra da ove godine ograničimo putovanja jer je najprije trebalo izgraditi duboko jedinstvo među nama, kako bismo mogli bolje služiti Pokretu. Drugi je razlog to što ne putujem samo ja. Kad negdje ode neki savjetnik zadužen da prati Pokret prisutan na nekom geografskom području, to je kao da putujem ja. Svakako, pozorna sam na okolnosti koje mi očituje Božja volja. Do sada sam putovala po cijeloj Italiji, bila sam u Belgiji, Nizozemskoj, Švicarskoj i Africi.

Što ti je ostalo sa Sinode biskupa o riječi Božjoj?

Uočila sam da u Crkvi postoji velika žđ da se vidi življena riječ Božja. Svi su zauzeti u svjedočenju evanđeoskog života, ali

crkveni pastiri očekuju da upravo laici prihvate izazov i utjelove riječ Božju usred najrazličitijih realnosti svijeta. Zato je to za nas poziv na veće zalaganje da živimo evanđelje i da ga svjedočimo.

Ekumensko vijeće Crkava željelo se s tobom susresti u ožujku.

To je bio kontinuitet susreta s Chiarom. Njihov poziv bio je potvrda da ekumenske ličnosti s Pokretom žele zadržati odnos suradnje, što je uvod u mogućnost punog i vidljivog zajedništva među Crkvama. Taj odnos je već bio uspostavljen s Chiarom, a željni su da se nastavi.

Kalabrija ti je iskazala osobita očitovanja privrženosti. Jeli li te to malo zbumilo?

Ne. S radošću sam prihvatala poziv da odem u svoj kraj, osobito zato što sam smatrala da mogu obradovati mnoge ljude.

U intervjuu Citta' nuovi nakon izbora rekla si da je stil twoga predsjedanja zalaganje u davanju prvenstva odnosima. Je li to teško ostvariti?

To je bilo i jest zahtjevno ostvariti. To se zalaganje ne ostvaruje jednom zauvijek, nego traži da se započinje svakoga dana. Dakle, zahtjevno je, ali nije teško. Dati prvenstvo odnosima ostaje smjernica moje aktivnosti, mojih susreta, ali ništa se ne podrazumijeva samo po sebi. Jedan dan smo više spremni prihvatići druge, dok drugi put nosimo u srcu i u mislima prethodne situacije koje je teže otkloniti.

Uz tebe je dopredsjednik Giancarlo Faletti. Kako je islo ovo razdoblje zajedničkog vođenja Pokreta, u različitim ulogama?

U ovoj smo godini bili stalno i sve više pozorni da među nama uvijek vlada sloga i jedinstvo, kako bismo stvarno mogli podjeliti poteškoće, nakane, planove

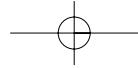
Mariju Voce za predsjednicu Pokreta fokolara 7. srpnja prošle godine izabrala je svjetska skupština sazvana nakon smrti Chiare Lubich koja se dogodila 14. ožujka.



Smatrala sam važnim i pred svjetom da im jedna Kalabrijka dade prigodu da dođe na vidjelo njihova velikodušnost, sposobnost za solidarnost i za zalaganje u teškim situacijama.

i sumnje. Plod je svjedočanstvo toga jedinstva koje se primjećivalo u svakoj situaciji, a pridonijelo je svemu onome pozitivnome što se dogodilo ove godine, uz jednodušno zalaganje svih.

Maria Voce u Kamerunu s nekoliko fonova (poglavlja plemena)



PREDsjEDNICA GODINU DANA KASNUJE

Nakon smrti utemeljitelja Božje djelo uvijek proživljava teško razdoblje. Crkvene ličnosti bile su zabrinute za vrijeme nakon Chiare. Što si vidjela u ovoj godini?

Zabrinuti smo bili i svi mi. No sada mogu posvjedočiti pred Bogom da sam vidjela kako Pokret raste u broju osoba, u poduzetim aktivnostima, u zalađanju svakoga. Primjećujem da nema razdoblja nakon Chiare, nego je to kontinuitet u Pokretu koji ima Chiarinu karizmu. To svjedoči stalnu suvremenost Bo-

počevši od mene, pred veličinom ciljeva djela Božjega. Zato smo pozvani dobro razumjeti što je sada potrebno Pokretu, sigurni da je Chiara sve pokrenula i da sve treba izvršiti. Ali možda ne sve odjednom i ne sve odmah.

Nazireš li kakvu perspektivu?

Mislim da se sada treba vratiti težnji za osobnim svjedočanstvom, za svakodnevnim obraćenjem k životu evanđelja, za formacijom autentičnih zajednica u kojima će odnosi

Ljudi su posvuda zbumjeni i zabrinuti. Što im može ponuditi baština Chiare Lubich?

Može im ponuditi stvarnost obitelji. Jer biti obitelj, učiniti da svi oni koji se približe Pokretu uđu u ovu stvarnost obitelji, to je ono što daje sigurnost, što daje nadu, daje čvrstoću u suočavanju s kušnjama, problemima, sumnja-ma. Ono što se danas najviše primjećuje jest nedostatak obitelji. Kad sam bila u Bariju, jedan prilog za treći program talijanske televizije novinarka je zaključila rekavši da je Chiara ostavila snažnu poruku: "Budite obitelj". Svidjela mi se ta riječ 'snažna'. Onima koji nam se približe ta snaga daje osjećaj nečega na što se osloniti, na što se može računati u svakom trenutku.

Benedikt XVI. je i na nedavnom putovanju u Svetu Zemlju istaknuo središnju ulogu dijaloga među religijama, u jasnoći identiteta svake pojedine. Koji je specifičan doprinos Pokreta u tome?

Mislim da je to želja, ali i sposobnost – jer je povezana uz osobitu karizmu Pokreta – da se uspostavi uzajamnost, stoga da dovedemo vjernike drugih religija da ljube nas kao što mi ljubimo njih, te se stvori privilegirani odnos temeljen na "ljubite jedni druge..." Kada se to ostvari, Isus je prisutan, a on se ne protivi, ne smučuje, nego rasvjetjava. Rasvjetjava druge, a rasvjetjava i nas te nas vodi prema onoj cjelovitoj istini koju Bog želi dati ljudima. Stoga bez zbrke, bez sinkretizma, bez oporbe, nego sa svjetлом koje nas potiče da svi idemo naprijed prema istini koja nas nadilazi.

Jesi li se u nekoj situaciji osjećala osobito neprikladna?

Da, svakoga dana. (Opet se smije). Osobito neprikladna se



Predsjednica
Fokolara
s tajnikom
Ekumeneskog
vijeća Crkava,
prečasnim
Samuelom
Kobiom

žjega dara i jamči da će Pokret ići naprijed dokle god ga bude živjela i jedna osoba.

Koja te kritika najviše zabrinjava u Pokretu?

Imam dojam da smo izrasli prebrzo, u manifestacijama i u vanjskim stvarnostima Pokreta fokolara. Pojasnit ću. Chiara je morala utemeljiti sve ono na što ju je Bog poticao, ali vidimo da još nismo prikladni za sve što je Chiara učinila. Kritičnost se sastoji u tome da se osjeća kako su osobe u Pokretu neprikladne,

biti stvarno životni i jaki. Iz toga će nastati i velike manifestacije, koje služe za isticanje života.

Što ti je dalo najveću utjehu?

Zalaganje svih da podijele sa mnom odgovornost, jer svi mi govore: kako ti možemo pomoći? Tako mi je i jedna devetogodišnja djevojčica napisala: "Ne boj se! Imaš svu našu podršku." To je najveća utjeha: ako je jedna djevojčica sposobna dati mi svu svoju podršku, si-gurno mogu računati i na mnoge druge.

nisam nikad osjetila, jer se uviđaj osjećam neprikladnom. Pa i sada, dok odgovaram na tvoja pitanja. Riječ je o tome da trebamo prihvati ograničenost koju svatko od nas nosi u sebi, ne trudeći se naći neki recept da ne budemo neprikladni. Važnije je živjeti dobro ono što Bog od nas traži. Ja prihvaćam svoju neprikladnost, pouzdajem se u milost i idem naprijed.

Imaš li još vremena čitati Citta' nuovu?

Kad časopis stigne u kuću, nikad ne ostane zatvoren u celo-



UZBUDLJIVO RAZDOBLJE

Giancarlo Faletti, koja je novost najviše došla do izražaja na zaduženju predsjednika?

U tijeku godine dana mogao sam ući u život Centra pokreta, upoznati njegove interne značajke, dinamiku rada i jedinstva, izraz Chiarine karizme. No dublja, ljepša i nova dimenzija je prebivati u srcu jednog djela Božjega. U tom smislu svakoga sam dana primijetio milost i ljubav Božju, a istodobno sam morao prihvati svoju sićušnost.

Koje si prioritete sebi postavio?

Uz pomoć Duha Svetoga u dubini duše učim se posebnosti moje uloge u odnosu na predsjednicu. Moj primarni zadatak je da budem sredstvo jedinstva u svakom trenutku, da zajamčim prisutnost Isusa u odnosu s predsjednicom, kako bih mogao razumjeti što je korisno za život Pokreta. Vidim da je ljubav Božja protagonist i u mnogim sam trenutcima primijetio njegovu blizinu dok me vodio: u tome da kažem ili ne kažem jednu riječ, u načinu kako biti ljubav ili u tome da uočim duboko značenje jedne rečenice. Često sam snažno osjetio Marijinu nazočnost: nazočnost Marije u srcu Pokreta, Mariju u djelovanju predsjednice.

Centar Pokreta obnovila je skupština. Koja je značajka ove prve godine?

Bila je to prva godina zajedničke škole. U svima vlada svijest da je to radosno razdoblje koje traje. Budući da dolaze s različitim stranama svijeta, vijećnici izražavaju bogatstvo različitih kulturnih senzibiliteta, život i širenje Pokreta. Radeći s njima, vraćaju mi se u sjećanje Chiarine riječi: "Pokret je ljubav". Obiteljsko ozračje je značajka ovog središnjeg organizma koji je, u kontinuitetu i u vjernosti karizmi, pozvan biti u službi Chiarine obitelji.

fanu. Prelistam ga cijeloga, a potom počnem čitati, počevši obično od uvodnika i od pisama čitatelja.

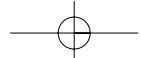
Kako se opuštaš?

Volim slušati glazbu, osobito opernu i napolitanske pjesme. Volim šetnje, čistu zrak, ali i rad u kuhinji – pripremanje marmelada i likera po receptima moje majke i bake. Sviđa mi se čak i plesti. No sve to mi je draže podijeliti.

Što ti se najsmješnije dogodilo?

Dogodilo se meni i Giancarlu Falettiju u avionu dok smo putovali iz Zuricha u Dualu, u Kamerun. Giancarlo je razgovarao s jednom gospodrom, a kasnije ju je i meni predstavio, rekavši mi da već malo poznaje Pokret. Gospoda mi se obrati riječima: "Oh, da, izgubili ste utemeljiteljicu, Chiaru". Potom mi reče: "Kakva je ta nova predsjednica? Je li teška osoba?" Nisam znala što odgovoriti, ali Giancarlo joj je odmah objasnio. Gospoda se jako zbumila, uspravila se i nije se prestajala ispričavati za neumjesnost. □

Maria Voce s dopredsjednikom Giancarлом Falettiјem na međunarodnom susretu izdavačke djelatnosti Pokreta fokolara u Rimu



U ŽARIŠTU

Papa Benedikt
XVI. potpisuje
novu encikliku
Caritas in veritate
(*Ljubav u istini*)

Objavljivanje enciklike *Caritas in Veritate* događaj je revolucionarnog značenja ne samo za kršćane, nego i za cijelo civilno društvo. Ona je u kontinuitetu s društvenim učiteljstvom Crkve i papa, počevši od *Rerum Novarum*, ali predstavlja i važnu inovaciju u načinu gledanja na tržište, ekonomiju i društveni život općenito.

Od mnogih važnih i značajnih tema enciklike, zadržat će se na dvije.

Benedikt XVI. u prvom redu ističe veliko društveno učiteljstvo pape Pavla VI. On već u uvodniku naziva ne samo *Rerum Novarum*, nego i *Populorum Progressio* miljokazom socijalnog nauka Crkve. Čini to ne samo zato što je nedavno navršeno četrdeset godina od objavljinjanja enciklike Pavla VI., nego nadasve izražava želju da se opet otvorи rasprava o velikim temama kapitalizma, svjetske pravednosti i razvoja naroda.

"Razvoj je novo ime za mir", to je velika tema enciklike *Populorum Progressio* koja za stupove ekonomsko-političke etike Crkve postavlja opću raspodjelu dobara i potrebu da se solidarnost poveže s ekonomskim rastom.

Postavljanje u središte pozornosti teme razvoja u vrijeme globalizacije znači vraćanje u središte socijalnog nauka Crkve velike teme kritike kapitalističkog oblika što ga je tržišna ekonomija poprimila u posljednja dva stoljeća, istodobno štiteći civilizacijski doprinos tipičan za civilnu tradiciju i za tržišnu etiku, plod nadasve kršćanskog humanizma.

Bez tržišta, naime, nema dobrog života, ali sa samim tržištem odbacuju se i izumiru druga načela i mehanizmi temeljni za život u zajedništvu, a koji se ne

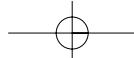
**Luigino
Bruni**



arhiv CNA

BRATSTVO i ekonomski razvoj

Središnje teme nove enciklike Benedikta XVI.



mogu odrediti ugovorom, kao što su dar i uzajamnost.

Druga je točka usko povezana s prvom i navješta nam se već u prvim redcima enciklike, kad Benedikt XVI. potvrđuje da je *caritas*, ljubav (eros, philia i agape) temelj života, kako duhovnog, crkvenog i zajedničarskog, tako i ekonomskog i političkog: "ona je pravi sadržaj osobnog odnosa s Bogom i s bližnjim, načelo ne samo mikro-odnosa (priateljski odnosi, obiteljski, odnosi u maloj skupini), nego i makro-odnosa (društveni, ekonomski i politički odnosi)" (br. 2).

Ova rečenica po mojoj mišljenju ima revolucionarno značenje. Jer jedna od velikih konstanti još od vremena starogrčke i starorimske civilizacije jest dihotomska vizija života: tijelo-duša, duhovno-materijalno, kontemplacija-praksa, eros-agape. Ta dihotomska ili dualistička vizija danas je još vrlo jaka na ekonomskom i civilnom području, kada se u teoriji i u praksi tvrdi da postoji suprotstavljanje između besplatnosti i tržista, između dara i ekonomije.

Papa nas već u svojim prethodnim enciklikama poziva na ovo novo jedinstvo: ljubav, ista ljubav može i mora nadahnuti i dar i ugovor, i obitelj i poduzeće, i tržiste i politiku. Tako u cijelom trećem poglavljtu enciklike dolazi do izražaja potreba za sjedinjenjem života koja proizlazi iz srca kršćanske poruke: utjelovljenjem Riječi zauvijek je prevladana podijeljenost između svetog i profanog, između potpuno ljudskih područja i drugih. Dobar život i svetost mogu se dostići u kontemplaciji i molitvi, svakako, ali je može dostići i poduzetnik u svom radu, kao i onaj tko se u politici zauzima se za svoj narod. Besplatnost zato ne treba spojiti s pojmom 'gratis' i s poklonom,

nego je to dimenzija koja prati sve ljudske radnje i koju stoga možemo i moramo naći u svakodnevnom životu.

Uz ovo je vezana i tema profit-a i poduzeća koja zauzima središnje mjesto u poglavljiju o tržistu. Ako je, dakle, besplatnost temeljna dimenzija ljudskoga, iz toga proizlazi da profit ne može biti cilj poduzeća, nijednog poduzeća, ne samo neprofitabilnog, jer kad se to dogodi (kao u sadašnjoj finansijskoj krizi), sve u ekonomskoj aktivnosti i aktivnosti poduzeća biva mu podređeno: osoba, priroda, odnosi, te ništa nema pravu vrijednost.

Tako je prevladana i druga velika dihotomija današnje ekonomije: neprofitabilno-profitabilno poduzeće ili zamisao o trećem sektoru, jer svako poduzeće kao takvo ima i građanski poziv, a ne samo ona koja rade u neprofitnom sektoru. Odatile Papino pozivanje na građansku ekonomiju i na ekonomiju zajedništva (br. 46), čije se značenje uočava samo u okviru cjelokupne enciklike.

U uvodu Papa se pita kako danas osuvremeniti pitanja i

izazove enciklike *Populum Progressio* (br. 8). U svjetlu nove enciklike može se reći kako misao da je razvoj potreban uvjet za mir ostaje i dalje aktualna, ali u ovih smo četrdeset godina razumjeli da nije dovoljan ekonomski razvoj da bi se izbjegli ratovi (kako je to bilo potpuno jasno i u vrijeme Pavla VI.) Potrebno je zajedništvo dobara, potrebna je solidarnost među narodima, osobito otkako nedavni ratovi i terorizam pokazuju neodrživost kapitalističkog sustava koji proizvodi rastuću nejednakost.

Zajedništvo je novo ime za mir: tako bismo mogli označiti jednu od središnjih poruka enciklike, koja je i izazov ekonomije i mira narednih godina. Ona mora interpelirati i osam najrazvijenijih zemalja svijeta. Ovih mi dana dolaze u misli imena ličnosti kojima bi se jako svidišala ova enciklica: Luigi Sturzo, Luigi Einaudi, Antonio Genovesi, Adriano Olivetti, ali i Adam Smith, tj. svi oni koji su voljeli čovjeka, ali i tržiste kao izraz humanosti i dobrega života.

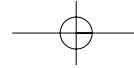
□

Zajedništvo je novo ime za mir: tako bismo mogli označiti jednu od središnjih poruka enciklike, koja je i izazov ekonomije i mira narednih godina.

PODUZEĆA I ETIKA

Promišljajući o temama vezanim uz odnos između poduzeća i etike, kao i o evoluciji u proizvodnom sustavu, izgleda da dosadašnje razlikovanje između poduzeća koja imaju za cilj profit (profitabilnih) i organizacija čiji cilj nije profit (neprofitabilnih) ne može više dati potpunu sliku stvarnosti, niti učinkovito usmjeriti budućnost. Posljednjih desetljeća pojavio se široki međuprostor između te dvije vrste poduzeća. Sačinjavaju ga tradicionalna poduzeća, no koja potpisuju ugovore o pomoći nerazvijenim zemljama; zaklade koje su izraz pojedinih poduzeća; skupine poduzeća koja za cilj imaju društvenu korist; šarolik svijet subjekata tzv. građanske ekonomije i ekonomije zajedništva. Nije tu samo riječ o trećem sektoru, nego o novoj širokoj i složenoj stvarnosti koja obuhvaća privatno i javno i koja ne isključuje profit, ali ga smatra sredstvom za ostvarenje humanih i društvenih ciljeva.

(*Iz enciklike Caritas in veritate*, br. 46)



EKONOMIJA ZAJEDNIŠTVA

ZA EKONOMIJU zajedništva

Uломак iz predavanja Chiare Lubich na Sveučilištu Presvetog Srca u Piacenzi (Italija) 29. siječnja 1999., prigodom dodjele počasnog doktorata iz ekonomije

**Chiara
Lubich**

Tipična za naš Pokret jest tzv. ekonomija zajedništva u slobodi, posebno iskustvo solidarne ekonomije.

Kao pravi izraz duhovnosti jedinstva u ekonomskom životu, ona može biti shvaćena u svojoj cjevitosti i složenosti samo ako je ucipljena u viziju duhovnosti o čovjeku i društvenim odnosima.

Nastala je u Brazilu 1991. godine.

Pokret, prisutan u toj zemlji od 1958. godine, proširio se u svim njegovim državama, privukavši osobe svih društvenih slojeva.

No usprkos postojećem zajedništvu dobara, već neko vrijeme nije bilo moguće pokriti niti najosnovnije potrebe nekih naših članova. Napominjem da Djelo tamo broji oko 250.000 osoba i naglo se širi.

Stoga sam osjećala da Bog

poziva naš Pokret na nešto više i nešto novo.

Premda nisam stručnjak u ekonomiji, pomislila sam da bi članove Djela mogli potaknuti na osnivanje poduzeća, tako da se iskoriste sposobnosti i vještine svih, kako bi zajedno proizvodili dobra u korist potrebitih.

Upravljanje poduzećima treba povjeriti stručnim osobama, koje će biti sposobne učinkovito poslovati i doći do dobiti.

A dobit treba dati u zajedništvo. Jednim dijelom dobit će se upotrijebiti za iste one ciljeve što ih je imala prva kršćanska zajednica: pomoći siromasima i dati im za život, dok ne nađu posao. Drugi dio za razvoj struktura za formaciju 'novih ljudi' (kako ih naziva apostol Pavao), tj. osoba formiranih i

animiranih ljubavlju, sposobnih živjeti 'kultru davanja'. Treći bi dio, jasno, išao za potrebe samog poduzeća.

Mi imamo u svijetu dvadesetak gradića svjedočanstva, tih primjera suvremenog suživota sa svim njegovim izrazima. Uz škole za formaciju koje se u njima nalaze, uz obiteljske kuće, uz crkvu, uz zanatstvo i druge djelatnosti nastale za uzdržavanje njezinih stanovnika, potrebna i poduzeća, pa će u njima niknuti i prava poduzetnička zona.

Ideja je bila radosno prihvaćena ne samo u Brazilu i u Latinskoj Americi, već i u Europi i na drugima stranama svijeta.

Nastala su brojna poduzeća, a neka već postojeća prihvatile su projekt prilagođavajući svoj stil upravljanja poduzećem.

Ovaj projekt danas prihvaca oko 654 poduzeća i 91 manja proizvodna aktivnost. On obuhvaća poduzeća u različitim ekonomskim sektorima u više od 30 zemalja: 164 rade u tercijarnom sektoru, 189 je industrijskih poduzeća, a 301 djeluje u uslužnim djelatnostima.

Iskustvo ekonomije zajedništva, s posebnostima koje proizlaze iz duhovnosti od koje nastaje, stavljen je uz bok brojnih pojedinačnih ili zajedničkih inicijativa koje su nastojale i nastoje humanizirati ekonomiju. Brojni poduzetnici i radnici, često gotovo nepoznati, shvaćaju i žive svoju ekonomsku djelatnost kao nešto više i drugačije od samog traženja materijalne koristi.



Kao i u mnogim drugim ekonomskim stvarnostima prožetim višim idealima, pristalice projekta – poduzetnici, upravitelji, radnici i drugi djelatnici – prvenstveno nastoje u svim vidovima svoje aktivnosti u središte pozornosti postaviti potrebe i težnje osobe i općeg dobra.

Osobito nastoje:

- uspostavljeni pravedne i u-ljudne odnose, potaknute iskrenim duhom služenja i suradnje prema kupcima, dobavljačima, javnoj upravi, a također i prema konkurenciji;
- cijeniti zaposlenike, izvještavati ih i u različitim stupnjevima uključivati u upravljanje poduzećem;
- zadržati liniju vođenja poduzeća nadahnutu kulturom legalnosti;
- voditi računa o radnoj sredini i očuvanju prirode, pa i pod cijenu velikih investiranja;
- surađivati s drugim poduzećima i društvenim subjektima na tom području, vodeći računa i o međunarodnoj zajednici, s kojom se osjećaju solidarni.

Projekt ekonomije zajedništva ima i druga, za nas vrlo bitna obilježja, jer su neposredno vezana uz viziju svijeta koja proizlazi iz naše duhovnosti.

Evo nekih:

1. Zaposlenici poduzeća ekonomije zajedništva u svom radu unutar proizvodne organizacije nastoje se ponašati na isti način kao i u ostalim izrazima svoga života. Uvjereni smo, naime, da je potrebno prožimati vrijednotama u koje vjerujemo svaku područje društvenog života, pa tako i ekonomsko, kako bi ono postalo mjesto ljudskog i duhovnog rasta.

2. Ekonomija zajedništva predlaže ponašanje nadahnuto besplatnošću, solidarnošću i

pozornošću prema posljednjima – što se obično smatra tipičnim za neprofitne organizacije – ali i prema poduzećima u kojima je težnja za profitom prirodna. Zato ekonomija zajedništva nije toliko novi oblik poduzeća, alternativa postojećim poduzećima. Ona želi iznutra mijenjati uobičajenu strukturu poduzeća, bilo da su

davanja. Štoviše, mnogi od njih odriču se pomoći što je primaju čim dodu do minimalne materijalne neovisnosti, a nerijetko dijele s drugima ono malo što imaju. Sve je to izraz činjenice što u ekonomiji zajedništva, premda ona ističe kulturu davanja, nije naglasak na čovjekoljublju nekih, već na dijeljenju, gdje svatko daje i prima s



(2) arhiv CN

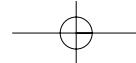
to dioničarska društva, zadruge ili nešto drugo, uspostavljajući odnose unutar i izvan poduzeća u svjetlu zajedništva; a sve to u punom poštivanju izvornih vrijednota poduzeća i tržišta (koje ističe socijalni nauk Crkve, a osobito Ivan Pavao II. u enciklici *Centesimus Annus* - Stota godina).

3. Osobe koje se nalaze u materijalnim poteškoćama, primatelje jednog dijela dobiti, ne gleda se samo kao pomagane, kao korisnike poduzeća. Oni su bitni članovi projekta, unutar kojega oni drugima daruju svoje potrebe. I oni žive kulturu

istim dostojanstvom, unutar odnosa označenih uzajamnošću.

4. Osim što se temelje na dubokom uzajamnom razumijevanju svakog njihovog pokretnača, poduzeća ekonomije zajedništva osjećaju se i dijelom šire stvarnosti. Dobit se daje u zajedništvo jer se već prije živjelo iskustvo zajedništva. Iz tog se razloga – kako sam već spomenula – poduzeća razvijaju unutar malih (barem za sada) industrijskih zona blizu gradića Pokreta, a ako su geografski udaljena od gradića, povezuju se s njima.

Vrijednotama u koje vjerujemo potrebno je prožimati svako područje društvenog života, pa tako i ekonomsko, kako bi ono postalo mjesto ljudskog i duhovnog rasta



ZA EKONOMIJU ZAJEDNIŠTVA

Ekonomija zajedništva nije toliko novi oblik poduzeća, alternativa postajećim poduzećima. Ona želi iznutra mijenjati uobičajenu strukturu poduzeća, bilo da su to dioničarska društva, zadruge ili nešto drugo, uspostavljujući odnose unutar i izvan poduzeća u svjetlu zajedništva.

Mnogi se pitaju kako mogu preživjeti na tržištu poduzeća tako osjetljiva na potrebe svih subjekata s kojima surađuju i na dobrobit cijelog društva.

Duh što ih potiče sigurno im pomaže nadvladati mnoga unutrašnja suprotstavljanja koja obično ometaju, a ponekad i paraliziraju sve ljudske organizacije. Osim toga, njihov način djelovanja pobuduje povjerenje i naklonost kupaca, dobavljača i financijera.

Ipak ne treba zaboraviti još jedan bitni element, a to je providnost, koja je stalno pratila razvoj ekonomije zajedništva tijekom ovih godina. U poduzećima ekonomije zajedništva ostavlja se prostora Božjem zahвату i u konkretnom ekonomskom djelovanju. Svako opredjeljenje protiv struje, od kojega bi nas postajeća poslovna praksa odvraćala, donosi 'stostruko' koje je Isus obećao: neočekivani prihod, nenadanu prigodu, ponudu za novom suradnjom, ideju o novom uspješnom proizvodu...

To je ukratko ekonomija zajedništva.

Kada sam je predlagala, nisam mislila ni na kakvu teoriju. No ipak vidim da je ona privukla pažnju ekonomista, sociologa, filozofa te znanstvenika drugih grana, koji u ovom novom iskustvu, u idejama i kategorijama na kojima se temelji, pronalaze nešto privlačno, što nadilazi granice Pokreta unutar kojih se ona povijesno razvila.

U trostvenoj viziji međuljudskih i društvenih odnosa koji su u temelju ekonomije zajedništva, neki naziru i novi ključ za iščitavanje koji bi morao obogatiti razumijevanje ekonomskih interakcija te tako pridonijeti nadilaženju individualističkog pristupa koji danas prevladava u ekonomskoj znanosti.



PET TISUĆA EURA

Otvorila sam radionicu keramike 1992. godine. Inače sam po vokaciji i obrazovanju umjetnica, i svi ti zakoni i propisi bili su za mene nešto novo i strano. U početku sam osobno prodavala svoje proizvode u centru grada.

Uspjela sam otvoriti i trgovinu u gradu, a sada imamo tri velike trgovine u centru Bratislave. U poduzeću nas ima 17, i uvijek vjerujemo u Božju providnost i Njegovu pomoć. Iako sam "šefica", puno puta radim i pomažem ostalima, primjerice čistim podove, kuham čaj, priprema užinu za sve, i radim i druge male činove ljubavi.

Prije par tjedana došla nam je inspekcija. Zaposlili smo novu radnicu, i baš prvi dan kada je ona počela raditi došla je kontrola. Nova radnica napravila je grešku u poslovanju, i trebali smo platiti pet tisuća eura kazne. Što smo mogli učiniti? Obratili smo se Bogu. Kada sam nakon svega išla u inspektorat cijelim putem mislila sam: "Idem ondje iz ljubavi, iz ljubavi, sve samo iz ljubavi." Ovih dana dobili smo rješenje o poništenju kazne – ne moramo platiti ništa!

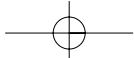
Gabriela (Slovačka)

ODBIJENI KREDIT

Godine 1996. osnovali smo društvo ograničene odgovornosti za proizvodnju i usluge koje se bavi restauracijama i rekonstrukcijama. Ima nas od 10 do 15 zaposlenih, a godišnji prihodi su od 90 do 120 tisuća eura. Od početka ideje EZ željeli smo sudjelovati u tom projektu. Nastojali smo graditi nove odnose u poduzeću, ali i sa svima onima koje susrećemo u poslu.

Prije nekog vremena iz banke smo dobili ponudu za kredit koji bi nam puno pomogao u poslu. Dugo smo pripremali opsežnu dokumentaciju, i nakon što smo predali sve "papire", banka nam je odbila kredit. Pitali smo se zašto je Bog dopustio da toliko truda, vremena i napora uložimo u pripremu tog kredita, ali smo svejedno vjerovali kako Bog sigurno ima svoj plan, i da mu trebamo vjerovati i ako ne razumijemo. Kada smo pripremali dokumentaciju za taj kredit uvidjeli smo da imamo nenaplaćena potraživanja od države po osnovi povrata poreza za koja smo potpuno zaboravili. Uspjeli smo naplatiti ta potraživanja, i dobili smo upravo jednak iznos novca kao da smo dizali kredit. To nam je bio nedvosmislen znak da nas prati Božja providnost.

Štefka i Kosja (Bugarska)



KOCKA LJUBAVI

Preselila sam se iz Filipina u SAD godine 2003. i zaposlila se u dječjem vrtiću na selu u Sjevernoj Karolini. Jako mi se svidao taj moj posao i odnos koji se stvorio s kolegama, osobljem vrtića, a osobito s djecom.

Godine 2007. prihvaćena je moja molba da se preselim u osnovnu školu u Baltimor. Bila sam sretna jer tamo je bilo još učiteljica iz Filipina, a uz to je jedna od njih živjela duhovnost jedinstva, kao i ja.

Ipak nije sve išlo kako sam očekivala. Raditi u školi u gradu posve je drugačije nego na selu, a moj je razred bio vrlo brojan – prvi razred s 22 učenika. Mnogi su imali problematične situacije u



BeZet

SVAKI DAN iznenadjenje

Fatima Fajardo, učiteljica u prvom razredu osnovne škole u Baltimoru (SAD), u svoj je razred uvela kocku ljubavi. Poseban učinak na problematične učenike.

obitelji ili su se kretali u sredinama gdje je kružila droga. Bili su toliko nedisciplinirani da sam najveći dio vremena i energije morala uložiti u održavanje reda.

To me je toliko obeshrabrilo da sam se htjela preseliti u neku drugu školu, ali Bog je imao drugačije planove. Morala sam ostati. Uz pomoć nekoliko kolega cijelo sam se ljeto pripremala na narednu školsku godinu.

Na početku škole odlučila sam u svakodnevne aktivnosti uvesti i jednu novost – kocku ljubavi. Uskoro sam počela osjećati kako se ozračje mijenja. Učenici su se počeli izražavati manje agresivno, kako verbalno tako i fizički, s većim poštovan-

jem i pozornošću, kako prema kolegama tako i prema meni.

Kocka ljubavi je sada dio svakodnevice. Djeca je naizmjence bacaju i svi su znatiželjni da otkriju koju će misao živjeti toga dana. Najviše im se svidaju "ljubi prvi" i "ljubi neprijatelja".

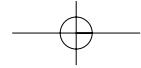
Način na koji je provode u praksi neprestano me iznenađuje: odmah se pomire nakon što se posvadaju, potiču jedni druge da je žive s rečenicama poput: "Morao bi se ispričati" ili "To nije ljubav, nije ispravan način poнаšanja prema bližnjemu".

Jednoga dana jedan od najproblematičnijih dječaka svađao se sa svojim drugom tako agresivno da sam ga morala izbaciti

iz razreda. Zadivilo me je kad mi je kasnije rekao: "Žao mi je što nisam učinio pravi odabir, gdice Fajardo". Kad se vratio u razred, nakon malo oklijevanja zamolio je za oproštenje druga i zagrio ga.

Otkad smo počeli bacati kocku, svaki dan je iznenadjenje, ne samo za moje učenike, nego i za mene. Sretni su što dolaze u školu i lijepo ih je gledati kako čine male čine ljubavi međusobno. Neki od njih me pitaju hoću li i biti njihova učiteljica i sljedeće godine. Za mene je to pravi dar, plod življenga sadašnjeg trenutka i vjere u Božju ljubav.

Fatima
Fajardo



SVEUČILIŠTE

Petra Milotić i Jelena Mališa, prve dvije studentice iz Hrvatske koje odlaze na sveučilišni institut Sophia u Loppiano

Sveučilišni institut Sophia započeo je s radom prošle godine u gradiću Loppiano blizu Firence. Riječ je o dvo-godišnjem poslijediplomskom studiju nakon kojega studenti stječu znanje iz osnova i perspektiva kulture jedinstva.

Ove godine na studij u Loppiano pripremaju se prve dvije studentice iz Hrvatske, Jelena Mališa i Petra Milotić, obje iz Pazina. Zanimalo nas je što ih je potaklo na takav korak.

Otvorila su mi se vrata

Jelena je studirala socijalnu pedagogiju na Edukacijsko rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu. "Bila sam upravo odslušala četvrtu godinu i smatrala sam da tijekom studija nisam dobila onu potpunu sliku koja mi je kao vjernici trebala. Naime, nedostajala mi je duhovna dimenzija. Taj nadznanstveni pristup čovjeku dobila sam kroz stručno usavršavanje iz pedagogije zajedništva. U tom studiju bio je bitan odnos studenti-profesori, međusobni dijalog, a to smo onda nastojali prenijeti i u našu struku.

Iz pedagogije zajedništva diplomirali smo u rujnu 2008., upravo kad se otvarala Sophia. Na našim zadnjim predavanjima gledali smo video-zapise o Sophii, a predavali su nam i neki profesori sa Sophie."

Jeleni je ideja zvučala odlično, ali tada nije vidjela mogućnost da se upiše. Na susretu mlađih 2. svibnja u Faru izravno joj je predloženo da se pokuša upisati. "Pitala sam se je li to Božja volja. Kad sam se vratila u Zagreb, ta me misao više nije napuštala. Tri dana su mi prošla u gotovo tjeskobnom razmišljanju: ići ili ne ići? Treći dan sam stavila na papir pozitivne i negativne strane takvog studija, sve sam to zbrojila i prevagnule su, naravno, pozitivne strane. Čini mi



Dina Perkov

ŽIVOT izvor spoznaje

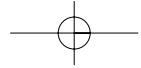
Na marijapoliju u gradiću Faru krajem lipnja razgovarali smo s dvije buduće studentice sveučilišnog instituta Sophia

se da je to prilika koju moram iskoristiti – sad ili nikad. Jednostavno, završila sam studij i ni sam vidjela nijednu drugu opciju. Posla još nema i nisam znala što će od jeseni, nalazila sam se pred zidom. Ovo su vrata koja su mi se otvorila, i to kakva vrata! Čini mi se da će tijekom ove dvije godine u Sophii dobiti ne samo stručno, nego i veliko životno iskustvo koje će uzdići mene kao osobu, a onda će ja moći kvalitetnije raditi u svojoj struci. Sophia pruža cjeloviti pristup koji mi daje jasnu smjerenicu kako postupati s čovjekom. Tijekom studija dobivali smo znanstvene spoznaje o čovjeku, ali uvijek je to bila krnja slika. U teorijama o ponašanju čovjeka uvijek je bilo puno nedostataka, pa sam tražila nešto više."

Na sveučilištu Sophia Jelenu je najviše privukao odnos profesora sa studentima i studenata međusobno, ideja povezivanja studija i života. "Studira se o velikim spoznajama – kroz filozofiju, teologiju, sociologiju itd. – ali se opet živi jednostavno, konkretno, živi se ljubav, dakle normalni smo ljudi, ne glumimo, nema distanciranosti", kaže.

Život je izvor spoznaje, izvor je mudrosti, a na ovom studiju se povezuje teorija i praksa, dakle daje se kompletna slika, što se Jeleni jako svida. Kad se spoji studij i život ne može se ni predvidjeti što će iz toga proizići. "Upravo to, iz dinamike odnosa rađa se nešto što nadilazi pojedince koji razmatraju neku temu, a ja mislim da je to Duh Sveti", zaključuje Jelena.

Đina
Perkov



Nešto me vuče

Petra Milotić u srpnju je uspješno obranila završni rad na Zagrebačkoj školi ekonomije i menajmenta na temu ekonomije zajedništva. "Zanima me model ekonomije zajedništva kao alternativni oblik postojecem ekonomskom sustavu u kojem živimo, a koji je na žalost prilično individualistički i otuđen od duhovnog, od vrijednosti. Spoj ekonomije i duhovnosti pronašla sam upravo u ekonomiji zajedništva, dok sam prije mislila da je to moguće samo u nevladinim i sličnim organizacijama. No kad sam shvatila da postoji oko 700 poduzeća u cijelom svijetu koja tako posluju, gdje nije primaran novac, gdje svaki pojedinac nema samo svoj cilj, nego postoji zajednički cilj, ljubav, izgradnja cjelovite osobe, to me fasciniralo i daje mi nadu da i u mojoj struci ima mogućnosti da se puno humanije i bolje posluje te kroz poduzeća gradi novi svijet."

Za Sophiu je saznala slučajno, makar vjeruje da nema slučajnosti. "Moji kod kuće čitaju Novi svijet, a ja ga nikad ne otvaram jer sam rijetko doma. Zadnji put sam na marijapoliju bila prije 7-8 godina, a u međuvremenu sam izgubila kontakte, ostala su samo neka prijateljstva. Dakle, slučajno sam otvorila stranicu gdje je bio članak o Sophii. Nisam imala nikakvog predznanja o tome, a sveučilište je već bilo otvoreno. Pročitala sam nekoliko puta te dvije stranice i možda nekako lakomisleno krenula u istraživanje, ništa ne shvaćajući ozbiljno. Sve više i više mi se sviđalo, a onda mi je teta pribavila brošure. Nakon što sam ih proučila, razgovarala sam s roditeljima. Nije im bilo lako prihvatići moj odlazak na još 2 godine, jer sam već 4 godine na studiju i mislili su da će se sada osamostaliti. Ali tako me nešto vuče prema Sophii. Mislim da je to studij koji radi na tome da stvarno izgradi cjelovitu osobu, da student dobije širinu, da ti stekneš

znanje, ali ne samo informacije, bubanje, nego da to znaš primjeniti u životu i još posoliti s ljubavlju i duhovnošću i to je nešto predivno."

Prisutnost studenata sa svih strana svijeta na jednom mjestu, multikulturalost, razni jezici, upoznati cijeli svijet u malom, to je ogroman dar. "To sam već doživjela kad sam bila u jednoj rezidenciji u Španjolskoj i to je nešto nevjerojatno. Nemaš uopće potrebu puno putovati itd. nego samo razgovarati s tim ljudima, upoznati njihove običaje, njihovu obitelj, uvjerenja, razmislit, napustiti svoje iskustvo i razmisli o njihovom načinu pristupanja. To je stvarno životno iskustvo."

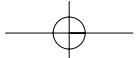
Naše studentice puno očekuju od sveučilišta Sophia. Nadamo se da će im se sva očekivanja ostvariti i da će biti nadmašena, jer iz života se dolazi i do znanstvenih spoznaja, a život uvijek može biti bogatiji, osobito ako se živi u zajedništvu.

□



arhiv CN

**Sveučilišni institut
Sophia nastao je
intuicijom Chiare
Lubich, a s radom
je započeo prošle
godine u
Loppianu kraj
Firence. Otvorio je
vrata studentima
drugog
akademskog
stupnja iz cijelog
svijeta koji žele
steći znanje i
iskustvo iz osnova
i perspektiva
kulture jedinstva.**



MLADI

MLADI u školi života

Od 5. do 11. kolovoza u gradiću Faro u Križevcima održana međunarodna škola života uz sudjelovanje djece i mladih iz Grčke, Italije, Bugarske, Srbije i domaćina iz Hrvatske

Oko 120 sudionika tijekom sedam dana nastojali su živjeti u ritmu matematičkih znakova, pri čemu je svaki znak predstavljao jedan zadatak. Tako je znak *više* pozivao da svatko uloži više ljubavi prema dugome. Znak *manje* bio je poziv da se umanji bol drugoga, *dijeljeno* da se s drugima podijeli ono što imamo i ono što jesmo, *puta* da se ljubav umnoži, *posto* da učinimo svoj dio a Bog će to nagraditi stostrukom mjerom. Znak *jednako* značio je: ako budeš tako živjeli, doći ćemo do jedinstva.

Svoje dojmove iznijeli su nam neki od sudionika.

"Svakog jutra produbili smo jedan znak i istražili kako ga primjeniti tijekom dana kroz radionice, druženje, rad i zajedništvo. Posjetili smo siromašne obi-



telji, nastojali im prenijeti bar djelić naše atmosfere jedinstva i, naravno, konkretno im pomoći. Darovali smo im igračke, bilježnice i školski pribor koji su prikupili naši prijatelji iz Grčke. Vozili smo i slagali drva za ogrjev i radili sve što je bilo potrebno u kući i oko nje. Posjetili smo i školu za djecu s posebnim potrebama te dom za starije osobe. Nastojali smo

uvijek ustrajati do kraja u malo težim poslovima, kao što je obnova puteljka ili rad u vrtu po najvećem suncu", rekla nam je Martina iz Križevaca.

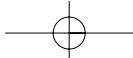
I Nikola je želio izraziti svoje dojmove: "Za ovu školu mi iz Splita smo se pripremali duže vrijeme. U ponедјeljak 10. kolovoza bio je otvoren dan na kojem su nam se pridružila i druga djeca. Plodove našeg rada predstavili smo na koncertu. Ovo je za mene bilo divno iskustvo. Odlazim kući ispunjen radošću i željom da širim pozitivne vrijednosti, što je bio i cilj naše međunarodne škole."

Josipu iz Križevaca teško je bilo sve doživljaje sažeti u nekoliko riječi: "Smijeh, zabava, zadovoljstvo, ispunjenost, sve puno vedrih



Irena
Konda





i nasmijanih lica, pjesma i sreća. Toliko dobrih, poštenih ljudi iz pet zemalja za tjedan dana se ujedino. Kad se samo sjetim koliko sam prijatelja stekao, srce mi se ispuni od radosti i veselja. Puno sam stvari naučio u ovoj školi života: dobrota, veselje i ljubav su neprocjenjivi, prijatelji su najveće blago na kugli zemaljskoj, a sve to nadopunjuje Zlatno pravilo – 'Čini drugima ono što želiš da drugi tebi čine'. Najviše me se dojmilo bdjenje za mir. Svi polaznici škole sjeli su u krug, svatko ispred svoje svjećice i nakon čitanja misli osoba koje su dale svoje živote za mir, u tišini smo molili, dok je u sredini uz svijeće bila ispisana riječ 'mir'. Doživljaj je bio neopisiv. Sada svidio svjetla nosimo svojim kućama i državama. Žarko želim da se ovaj susret ponovi i da nam opet dođu Talijani, Bugari, Grci i Hrvati, ali i da se proširimo na druge zemlje."

Ni Andeli iz Zagreba nije bilo lako opisati sve što je doživjela u međunarodnoj školi: "Svaki dan je bio kao zadnji. Obično je zadnji

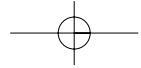
dan najzabavniji i najbolji, ovdje je svaki dan bio takav. Često sudjelujem u akcijama 'Obojimo naš grad', posjećujemo djecu u bolnicama i slično. Ovo je bilo drugačije od svega na čemu sam prije bila. Ovdje smo mi ti koji radimo poslove i želimo da svi budu jedno. Budući da imam slomljenu nogu, nisam mogla sudjelovati u konkretnim radovi-

ma kao što su bojenje klupa, uređivanje parka i slično, ali sam sudjelovala na drugi način. Bila sam podrška drugima i prevodila drugoj djeci kad nisu razumjeli."

U programu škole bila su i izlaganja na razne teme, uz dijalog i razmjenu iskustva mladih. Pavlu iz Zagreba se najviše sviđao razgovor o prijateljstvu i pripadnosti grupi: "Složili smo se da je grupa poput auta. Auto ne može dugo raditi ako samo poštujemo prometne zakone, potreban mu je i auto servis na kojem će se uočiti greške koje će zatim biti ispravljene. Ti redovni auto servisi tj. susreti, ponekad znaju biti teški i dosadni, ali su nam prijeko potrebni", zaključio je, a njegov brat Angelo je dodao: "Svi smo ovdje iz različitih zemalja i različitih kultura. Možda se ne razumiјemo, ali svi razumiju jedan jezik – jezik ljubavi".

Poseban doprinos školi dala je suradnja s Križevačkom šumarjom, Gospodarskom školom, Osnovnom školom Ljudevita Modeca, Križevačkom vatrogasnog postrojbom i s križevačkim Nogometnim klubom, na radost i oduševljenje mladih sudionika koji će tako imati model za nove poduhvate u svojim gradovima.





TEOLOG

Ako je embrij 'netko', ne smije se zlorabiti niti iskorištavati, već ga treba prihvati, poštovati i promicati njegovo dostojanstvo i razvoj. Prvo i osnovno pravo embrija jest pravo na život, na cjelovitost života.

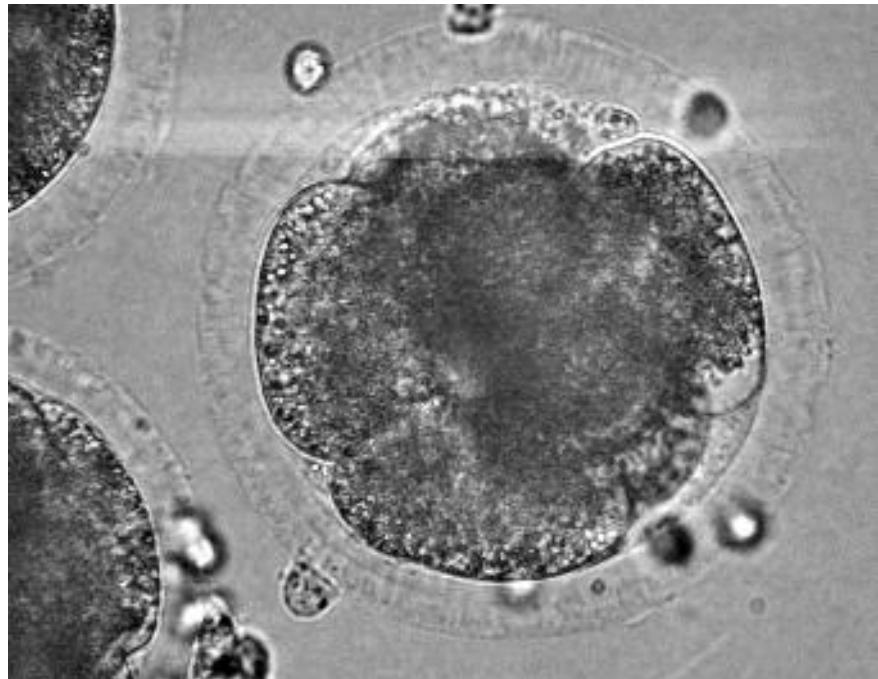
Sudentica sam i pišem vam vezano za simpozij na temu umjetne oplodnje na kojem sam nedavno sudjelovala. Iz izlaganja različitih lječnika zaključila sam da je za začeće djeteta ovom metodom potrebno oploditi desetak i više jajnih stanica, nakon čega slijedi unošenje nekolicine jajačaca u maternicu, a preostala se čuvaju ako pokušaj slučajno ne uspije. Sva ta preostala oplođena jajačca u iščekivanju prenošenja zapravo su embriji, točnije začeti dječji životi.

Rečeno je, nadalje, da je oplodnja vrlo složen zahvat koji zahtijeva istodobno prenošenje više embrija, kako bi se barem jedan razvio. Znači, da bi se jedan embrij mogao razviti, ostali moraju umrijeti, a preostali, zato što im je istekao rok, više ne služe ničemu.

Suosjećam s bračnim parovima koji ne mogu imati djece, no čini mi se ipak da je ova metoda u suprotnosti s pravim majčinstvom i očinstvom.

Studentica

Potpuno se slažem s vama. Zbog suošjećanja s parovima koji ne mogu imati djece ne bismo nikada smjeli zaboraviti na poštovanje prema djetetu koje se treba rodit. Prvi problem koji se javlja,



"NEŠTO" ili "netko"?

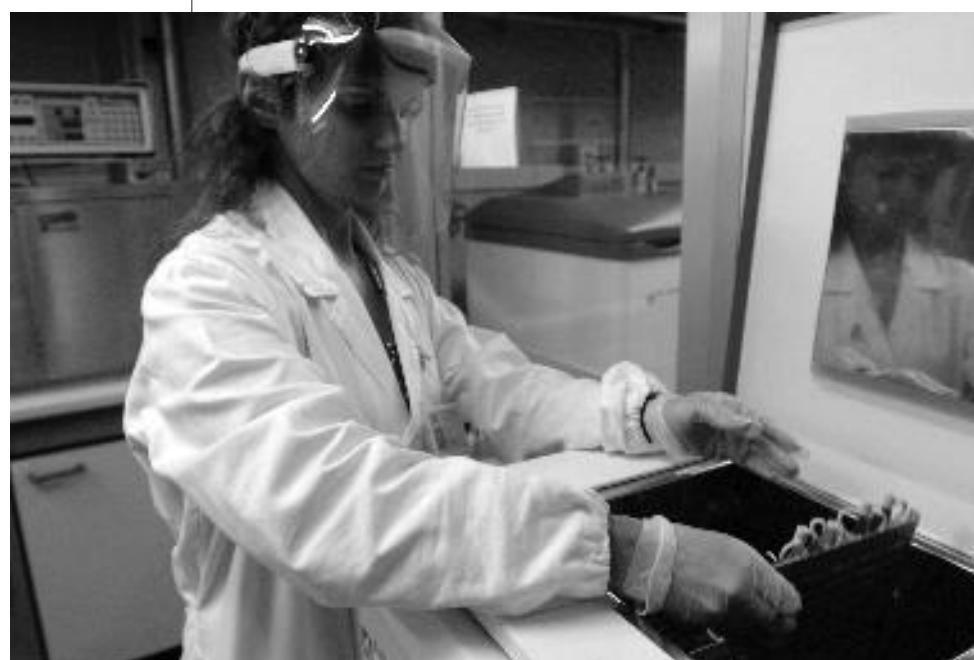
Pitanja vezana uz potpomognutu oplodnju

vezan uz potpomognutu oplodnju – kao što si uostalom i ti primijetila – jest problem vezan uz identitet oplođenoga jajačca. Je li

ono "nešto" ili "netko"? Znanstveni podaci govore u prilog uobičajenim filozofskim, pravnim i moralnim postavkama, tvrdeći da je embrij netko, a ne nešto. A ako je netko, embrij se ne smije zlorabiti niti iskorištavati, već ga treba prihvati, poštovati i promicati njegovo dostojanstvo i razvoj. Prvo i osnovno pravo embrija jest pravo na život, na cjelovitost života. Stoga se ne može zanemariti činjenica visokog stupnja opasnosti od pobaćaja kod umjetne oplodnje. Suvišna je primjedba da i u prirodnoj oplodnji dolazi do spontanih pobaćaja jer prirodno uzrokovani spontani pobačaj nije isto što i pobačaj izazvan ljudskom voljom.

Potpomognuta oplodnja predstavlja brojne zahvate, bilo kao uvjet ili kao posljedicu: selekciju

**Gino
Rocca**



embrija i uništavanje neprikladnih, zamrzavanje embrija u isčekivanju njihova usadihanja, odmrzavanje, uz opasnost štetnih promjena u samom embriju zbog čega ih je potrebno baciti, usađivanje više jajašaca u maternicu, u nadi da će barem jedan uspjeti, sudbinu preostalih embrija koji će ili biti bačeni, ili će poslužiti za pokuse. No, svaki od tih zahvata duboko je u suprotnosti s pozivom na život koji embrij nosi u sebi. Ivan Pavao II. podsjetio je, obraćajući se sudionicima Simpozija bioloških pokusa Papinske akademije znanosti (23. listopada 1982.), da je "čovjek jedino stvorene koje je Bog stvorio za sebe". Stoga se "ljudskim životom, od začeća do smrti, ne smije manipulirati ni zbog kakvih ciljeva".

Umjetno potpomognuta oplodnja upravo se zato suprotstavlja duboko ljudskom značenju prokreacije. Kao što sam već više puta naglasio, u prirodnoj prokreaciji samo jedan i upravo taj čin izražava najviše duhovno, osjećajno i tjelesno zajedništvo supružnika. Tim činom oni postaju "jedno tijelo", potpuno otvorenii životu, postaju tvorci novoga života, a dijete je plod, izraz te ljubavi.

U umjetno potpomognutoj oplodnji očita je jasna podjela spolnoga čina supružnika od prokreacije. Ni jedna faza umjetne oplodnje, od uzimanja sjemena, jajne stanice, spajanja sjemena i jajne stanice, vremena uzgoja oplodenoga jajašca u epruveti, prenošenja u maternicu – ništa ne govori o odnosu, ništa ne govori jezikom ljubavi, uzajamnog darivanja i zajedništva – što je obilježje spolnog čina supružnika. Odlučujući trenutak u ovom procesu nije darivanje spolnih stanica supružnika, već liječnički izazvano njihovo spajanje. Riječ je o procesu koji ne podliježe logici darivanja, već logici reprodukcije.

Nadalje, u prirodnom stvaralačkom činu dijete predstavlja Božji dar supružnicima preko njihove ljubavi, njihova uzajamnog darivanja, dar kojem prethodi isčekivanje supružnika, prihvatanje i povjerljivo prepuštanje božanskoj Providnosti. Za razliku od toga, u umjetno potpomognutoj oplodnji – barem kako sada stvari stoje – dijete postaje plod čovjekove volje ili tehničkog napora liječničke ekipe i nastojanja supružnika da pod svaku cijenu dobiju dijete ("život po naredbi").

Kakve se posljedice mogu predvidjeti ako umjetno potpomognuta oplodnja postane uobičajenom praksom? Bio bi to nov način tumačenja spolnosti, odnosa muškarac-žena, braka, obitelji, prokreacije, pa i samog čovjekova života. A taj nas način može postupno vrlo udaljiti od onoga što nam otkriva božanska Objava na prvim stranicama povijesti spasenja. Stoga postaje jasno da nije dostatno samo zadovoljiti želju supružnika za djetetom kako bi se neka metoda prihvatile moralno dobrom već je, u postizanju toga cilja, nužno spasiti i sva temeljna načela koja jamče smisao ljudskoga života.

Poteškoća koju mnogi osjećaju u prihvatanju stava koji je Crkva zauzela kad je riječ o umjetno potpomognutoj oplodnji ima koričene u pogrešnom poimanju ljubavi. Suvremena kultura utječe

na nas, a ona pokušava ljubav svesti na jednostavan subjektivni element, ili na jednostavan nagon, osjećaj i užitak koji zadovoljavaće pruža. Potpuno zanemaruje element objektivnosti, što znači –istinu o ljubavi, njezinu istovjetnost s naravi stvari, sa Stvoriteljevom zamisli. U kršćanskom smislu, iako se osjećajima i

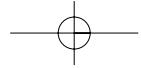
U prirodnom stvaralačkom činu dijete predstavlja Božji dar supružnicima preko njihove ljubavi, dok u umjetno potpomognutoj oplodnji dijete postaje plod čovjekove volje



(3) arhiv CN

željama pridaje važnost, poštovanje prema stvorenju i prihvatanje Božjeg nauma bezuvjetni su uvjeti da se može govoriti o pravoj ljubavi, o ljubavi sposobnoj izgraditi čovjeka u pravom smislu riječi.

□



MLADI

Kada izgleda da je komotnije prihvatišti kao dobro ono što kaže većina ili se bojimo izraziti sumnju i tražiti nove i istinitije odgovore, treba imati hrabrosti razmišljati mirno, produbit, posavjetovati se

Slušaj! Ne umaraj se vježbati u teškoj disciplini slušanja. Slušaj glas Gospodina koji ti govori preko događaja iz svakodnevnog života, preko radosti i patnja koje ga prate, preko osoba koje su uza te, preko glasa savesti žednog istine, sreće, dobrote i ljepote.

Ako budeš znao spremno otvoriti srce i um, otkrit ćeš svoj poziv, tj. onaj plan koji je Bog u svojoj ljubavi oduvijek zamislio nad tobom¹.

Cijeli naš život je put rasta, ali i svaki korak na tom putu traži napredovanje. Svaki odabir, bio on mali ili veliki, razvija se u tri povezane faze: razmišljanje da bismo mogli prosuditi situaciju, donošenje odluke, održavanje odluke.

Da bih razmišljao, mora mi biti jasan temeljni odabir, moj 'zemljovid'. Zato trebam učiniti što je na meni da bih ga dobro upoznao.

Kršćanin će to učiniti slušajući riječ Božju, crkveni nauk, učeći i proučavajući sve što ga se tiče, te moleći svjetlo Duha Svetoga da bi to dobro razumio. No i oni koji su drugih vjera i drugih uvjerenja mogu u njima iskreno tražiti značajke osobe.

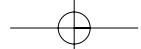
Tako će nam postati sve jasniji i konkretniji temeljni odabir, a drugi će odabiri doći kao posljedica, u uspoređivanju putova koji su pred nama s tim temeljnim odabirom i gledajući koji ide u tom smjeru.

Bit će potrebno puno pozornosti da se fantaziranje ne zamjeni s razmišljanjem. Naime, često razmišljamo toliko puno da riskiramo život u našem svijetu mašte gdje mi postajemo središte naše misli. Tada se potrebno baciti van sebe, "razmišljati s drugima" (u razgovoru s drugima odmah će nam se pojasniti što je realno a što je plod mašte), povezati misao s djelom.



**Francesco
Chatel**

DUGI put



Nakon razmišljanja dolazi druga faza: donošenje odluke i poduzimanje potrebnih koraka da se ona ostvari. I ta faza spada u odabir! Međutim, često puno razmišljamo, ali kasnije ne zauzmemos jasan stav i ne započnemo s potrebnim koracima da ga ostvarimo.

To nije dovoljno. Kad smo jednom donijeli odluku, moramo učiniti sav svoj dio da je održimo. I to spada u odabir. Već od početnog razmišljanja moram konkretno misliti kako je održati. Može se dogoditi da će popustiti, ali jedan neuspjeh ne smije biti isprika da se vratim na donijetu odluku, nego da započнем iznova. U pitanju je naše ostvarenje i sreća.

Baš kao što su za rast potrebni odvažnost i strpljenje, isto vrijedi i za dobro svladavanje ove tri faze odabira.

Kada izgleda da je komotnije prihvatići kao dobro ono što kaže većina ili se bojimo izraziti sumnju i tražiti nove i istinitije odgovore, treba imati hrabrosti razmišljati mirno, produbiti, posavjetovati se. Ako radimo kao i svi drugi ili u sebi zadržavamo sumnje i pitanja, to će nas spriječiti u slobodnom odabiru i ostvarenju, ali često će nam izgledati nešto najnormalnije. Za to će biti potrebna odvažnost da se zaustavimo, da htjednemo razumjeti, da se ozbiljno posavjetujemo s Istionom uz pomoć braće. No ni na taj način nećemo uvijek i odmah sve razumjeti. I za to će se trebati strnjati i ne htjeti ubrzati vrijeme.

Odvažnost će nas potom potaknuti na fazu ostvarenja odabira, dok će nas strahovi kociti i poticati na odgodu (da nećemo uspjeti, strah od suda drugih...). No ponekad ćemo morati imati još malo dodatnog strpljenja jer nam možda nakon

razmišljanja još neće biti sve potpuno jasno.

Ne može nam nedostajati ni hrabrosti u vjernosti donesenoj odluci, čim stignu poteškoće, neuspjesi i kritike; no moramo imati strpljenja sa samima sobom i s drugima, a nadasve učiti se uvijek započinjati iznova. Na taj način kad pogriješimo nećemo se zatvoriti s uvjerenjem da mi to ne možemo, nego ćemo, s vjerom u Boga i u

snagu koja nam dolazi od drugih, učiniti prvi korak i reći: "Nisam još uspio, ali mogu".

Svaka poteškoća, naime, ne smije biti izgovor da ne odaberemo ili da se vratimo natrag nakon odabira. Često ćemo upravo kroz poteškoće jasnije razumjeti što odabrat. "Noću se vidi dalje" jer se vide... zvezde. □

1 Ivan Pavao II. mlađima Švicarske, Bern, 5. lipnja 2004.

Nije lako prihvatići sebe. Je li istina da ako ne volim sebe, ne volim niti druge?

Kao što smo više puta istaknuli, ljubav je ono što nas ostvaruje, što nas čini osobama. Stoga mi postojimo samo ako smo u odnosu, ako jesmo dar i ako primamo dar koji su drugi. Upravo je to pravo značenje riječi ljubav koja nam uvijek ističe otvaranje. Iako u uobičajenom govoru, da bismo se razumjeli, koristimo riječ ljubav upućenu prema samima sebi, bilo bi ispravnije reći da u ljubavi ima jedan korak, a to je prihvatanje sebe, a koji proizlazi iz iskustva da nas netko ljubi, u prvom redu Bog.

Osoba koja ne prihvata sebe, koja je uvijek nezadovoljna sobom, ima poteškoća da se dariva, te stoga da ljubi. No istina je i to da put prema prihvatanju, prema tome da budemo sretni i da rastemo, jest: ljubiti druge, izaći iz sebe. Prihvatići sami sebe i ljubiti druge, to su kao dva međusobno isprepletena pokreta.

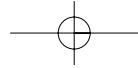
Primjerice, prihvatići samoga sebe znači prihvatići sve svoje (svoje tijelo, svoj karakter, svoju prošlost). Učiniti će to u vremenu, uz pomoć drugih, stječući povjerenje. I što više povjerenja steknem, to će više biti sposoban ljubiti.

Morat će i prihvatići svoje ograničnosti, otkrivajući da mogu započeti iznova. Ako to učinim prema sebi, lakše će prihvatići i ograničenja drugih i dat će im povjerenje i snagu da započinju iznova. Na isti način, koliko uspijem oprostiti drugima, povećat će sposobnost oprštanja samome sebi.

Preuzeo sam puno obaveza a nijednu nisam izvršio do kraja. Možda je bolje živjeti od danas do sutra?

Preuzimanje obaveza je pomoć, ali potrebno je da one ne budu samo obične izjave dobrih načela, nego da polaze od dubokih uvjerenja. Ako kažem da želim učiti samo zato da udobrovoljim svoje roditelje, na prvoj će poteškoći odustati. Ako to učinim zato što sam shvatio da je učenje potrebno kako bih bio pravi dar drugima, nači će jače poticaje da ne popustum.

Osim toga, da bi se obaveze mogle ispuniti, potrebno je imati u vidu tri faze koje smo spomenuli: ne samo razmišljati i odlučiti, nego i odmah planirati način na koji ih ispuniti i koje konkretnе korake učiniti.



INTERVJU



O. dr. Božidar Nagy s kojim smo vodili razgovor

Ivan Merz
u Rimu 1925.
Godine 2003.
papa Ivan Pavao
II. proglašio ga je
blaženim
u Banjoj Luci.

Dina
Perkov

Dr. Božidar Nagy, isusovac, profesor je na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu. Još od 1972. g. kao postulator vodi kauzu za proglašenje svetim sada već blaženoga Ivana Merza. Kako se intenzivno radi na pripremama za njegovu kanonizaciju, zamolili smo postulatara za razgovor o bl. Ivanu Merzu.

Voditelj ste kauze za proglašenje svetim bl. Ivana Merza. Možete li nam ga kratko predstaviti?

Život bl. Ivana Merza bio je pun uspjeha pred ljudima i pred Bogom. Kratak život, a toliko toga ostvareno! I što je najvažnije, postigao je svetost koja traje vječno. Njegov životni vijek možemo podijeliti u tri cjeline: 1. Bosansko-banjalučki dio od 1896. do 1914. kad je završio gimnaziju i maturirao; 2. Period duhovne i intelektualne formacije od 1914. do 1922., tj. studij u Beču i Parizu, boravak na fronti u prvom svjetskom ratu; 3. Zagrebački period njegova javnog djelovanja i apostolata kad je zasao kao Božji čovjek i svetac tj. od 1922. do 1928. g., što je svoj vrhunac i krunu imalo u njegovoj beatifikaciji u Banjoj Luci 22. lipnja 2003.

Ivan Merz nije imao osobit vjerski odgoj, može se reći da se njegovo opredjeljenje za vjeru rodilo u susretu s moralnom bijedom, najprije na vojnoj akademiji a potom u prvom svjetskom ratu...

Ivan Merz je rođen 16. XII. 1896. u Banjoj Luci u Bosni, koja je tada bila u sastavu Austro-Ugarske monarhije. Njegovi roditelji nisu bili praktični vjernici, tako da je mladi Ivan rastao u liberalnoj sredini. Veliki pozitivni odgojni utjecaj izvršio je na njega njegov srednoškolski profesor dr. Ljubo-



PORUKA VJERE našem vremenu

*Razgovor s o. dr. Božidarom Nagy, D.I.
postulatorom za kanonizaciju bl. Ivana Merza*

mir Maraković koji ga je usmjerio prema pravim životnim vrijednostima i napose prema vjeri. Nakon završene gimnazije s maturom, 1914. god. započinje studij u Beču, ali je brzo pozvan u vojsku i poslan na bojište na talijanski front. Za vrijeme rata doživljava potpuno obraćenje Bogu, o čemu govore stranice njegova zanimljivog ratnog dnevnika. Nakon rata nastavlja studij književnosti u Beču i završava ga u Parizu. Dolazi u Zagreb 1922. gdje postaje profesor na Nadbiskupskoj gimnaziji. Sve svoje slobodno vrijeme posvećuje odgoju katoličke mladeži u katalističkim organizacijama. Promiče

u Hrvatskoj ideje papinske Katoličke Akcije i kao laik zalaže se za liturgijsku obnovu. Duboko vjeran Crkvi širi ljubav prema papi i crkvenom nauku. Život ispunja intenzivnom molitvom, svakodnevnom euharistijom i svjesnim nastojanjem oko kršćanske savršenosti. Umire na glasu svetosti 10. svibnja 1928. prikazujući Bogu svoj mladi život kao žrtvu za hrvatsku mladež. Nakon smrti primjer njegova svetog života postao je "program života i rada" cijelom jednom naraštaju hrvatske katoličke mladeži. Grob mu se nalazi u Zagrebu, Palmotićeva ulica, u Bazilici Srca Isusova koju je svakod-

nevno pohađao posljednjih šest godina svoga života.

Što biste posebno istaknuli iz života Ivana Merza kao poruku nama danas?

Najprije bih naveo riječi Svetoga Oca Ivana Pavla II. koje je izrekao na beatifikaciji bl. Ivana u Banjoj Luci: "Kristovo svjetlo blista u Ivanu Merzu. Njega vam želim dati kao svjedoka Kristova i zaštitnika, ali istodobno i suputnika na putu u vašoj povijesti. On će od danas biti uzor mladeži, primjer vjernicima svjetovnjacima. Ime Ivana Merza za čitav jedan naraštaj mlađih katolika značilo je program života i djelovanja. Ono to mora biti i danas!" U ovim Papinim riječima je sve rečeno, to je srž poruke koju nam Bog preko njega upućuje.

Možete li nam iz toga izvući neke detalje, konkretnije vrline

koje možemo naslijedovati po njegovu primjeru?

Blaženi Merz je u prvom redu dokaz postojanja nadnaravnog svijeta vjere. Mnogi su posvjedočili da su u njegovoj blizini osjećali posebnu Božju prisutnost. To je izjavio i Kardinal Franjo Šeper, a sl. Božja Marica Stanković, velika katolička javna radnica u svojoj izjavi za njegov proces tvrdi: "Na njemu se osjećala blizina Božja. On ju je nosio, kudgod je prolazio. Kad smo uz njega bili, mi smo je gotovo osjetno osjećali." Potom kao katolički intelektualac bl. Ivan spaja znanost, kulturu i vjeru. Doktorirao je u svojoj struci o utjecaju liturgije na francuske književnike. U svome kratkom životu naučio je deset jezika! Njegova velika poruka svakome, kako laiku tako i svećeniku, jest primat duhovnosti i duhovnog života u odnosu na akciju. Svoj duhov-

no-molitveni život Merz temelji najprije na liturgiji, katoličkom bogoslužju, koje je za njega prava škola svetosti.

Jedna od posebnih oznaka njegova života bilo je jedinstvo s rimskom Crkvom, iz toga je proizlazila snaga njegova poslanja...

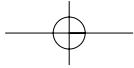
Za bl. Ivana još za života govorili su kako je on bio čovjek Crkve i papinstva. "Nema jače ideje u Merčevu liku od ideje Crkve", veli za nj prijatelj D. Žanko i nastavlja: "Papinstvo i liturgija, to su krila Merčeve duše, to je bitna karakteristika čitava njegova bića." A iz toga je slijedio onda njegov apostolski angažman. Postaje neumorni i revni apostol. "Katolička vjera je moje životno zvanje" - pisao je majci još iz Pariza kao student. U svome slobodnom vremenu potpuno se posvetio odgoju mlađih u vjeri u tadašnjoj katoličkoj organizaciji Orlovstva kojoj je dao geslo: ŽRTVA-EUHARISTIJA-APOSTOLAT. Umirući prikazuje žrtvu svoga života Bogu za hrvatsku mladež. Zato su mu mlađi i stavili na grob vijenac s natpisom koji najbolje govori što je bl. Ivan značio za svoje vrijeđeme: HVALA TI ORLE KRISTOV ŠTO SI NAM POKAZAO PUT K SUNCU.

Bl. Merz je poseban zaštitnik i uzor mladeži. Što je to u njegovu životu da se može predstaviti mlađima za naslijedovanje?

Treba najprije potaknuti mlađe i omogućiti da ga upoznaju kroz čitanje njegovih tekstova, posebno njegova dnevnika. Bl. Merz nije bio svetac od rođenja. On je to malo pomalo postajao. Vidimo ga kao mlađića kako raste, razvija se, kako prolazi kroz krize i kušnje mlađosti, moralne i vjerske itd. Sve nam je to opširno opisao u

U svome kratkom životu Ivan Merz naučio je deset jezika! Njegova velika poruka svakome, kako laiku tako i svećeniku, jest primat duhovnosti i duhovnog života u odnosu na akciju.
Na slici: Ivan Merz maturant.





PORUKA VJERE NAŠEM VREMENU



Bl. Merz nije bio svetac od rođenja. Kao mladić je rastao, razvijao se, prolazio kroz krize i kušnje mladosti, moralne i vjerske itd. Na slici: Ivanov grob u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu, blizu mesta gdje je redovito klečao za vrijeme sv. mise kojoj je svakodnevno prisustvovao.

svome dnevniku. I to je ono, rekao bih, najzanimljivije kod bl. Ivana što ga čini bliskim mladima: pratimo iz dana u dan njegov uspon prema Bogu. A onda treba mladima posebno istaknuti dimenziju njegova života pod vidom uspješnog života o čemu je i Papa govorio na beatifikaciji. Ostvario je nevjerojatne zemaljske uspjehe (završio fakultet, doktorirao, naučio deset jezika, puno toga napisao i organizirao za mladež itd.). Ali što je najvažnije postigao je najveći uspjeh: ostvario svetost života, koja traje vječno!

Čuli smo da je među mladima pokrenut projekt "Put k Suncu"...

To je pokrenula škola u Zagrebu koja nosi ime po bl. Ivanu Merzu, nekad bolnica u kojoj je bl. Ivan umro. Nalazi se u centru grada, u ulici Račkoga. Radi se o natjecateljskom projektu za upoznavanje lika i djela bl. Ivana. U svibnju ove godine održan je po prvi puta i održavat će se svake godine!

Sudjelovalo je čak 250 mladih.

Kada bismo mogli očekivati njegovu kanonizaciju?

Kanonizaciju možemo očekivati tek onda kad se njegovo štovanje raširi i učvrsti u hrvatskom narodu i kad izmolimo još jedno čudo koje Crkva traži, kako za beatifikaciju tako i za kanonizaciju. A čudesa neće biti ako ne bude molitve. Da sada imamo prijavljenih 600 raznih uslišanja od 1928. g. No još

nemamo jedno veliko čudo nakon beatifikacije, a njega treba izmoliti.

Papa Benedikt XVI. proglašio je svećeničku godinu. Što jedan svećenik može naučiti od Ivana Merza?

Kao što je uzor za vjernike laike i mlade, bl. Ivan je isto uzor i za Bogu posvećene osobe u svećeništvu i redovništvu. Kada je umro o njemu su napisali i ovu tvrdnju: "NIKAD NIJE OBUKAO REVERENDU A BIO JE STUP CRKVI BOŽJOJ!" (dr. Čedomil Čekada). Prisjetimo se i riječi koje je izrekao naš blagopokojni kardinal Franjo Kuharić prigodom proslave 50. obljetnice smrti bl. Ivana: "Ivan Merz ima mnogo toga reći danas našim mladima, našim sjemeništarcima, našim bogoslovima, našim redovnicima i redovnicama, nama svećenicima i biskupima."

Bl. je Ivan živio u svijetu potpuno Bogu posvećenim životom. S 27 godina učinio je za-

vjet vječne čistoće. Ono u čemu je on na poseban način uzor Bogu posvećenim osobama jest njegov liturgijsko-euharistijski život, molitveni i asketski život te ljubav prema Crkvi i papinstvu. Njegovo je načelo bilo. "Živjeti Isusov život s Crkvom". Znao je dnevno i do četiri sata moliti, kako tvrdi njegov duhovnik o. Vrbanek koji ga je najbolje poznavao: svakodnevna misa i sv. pričest, meditacija, krunica, adoracija, duh. štivo, posebice molitva časoslova! "Svećenik u civilu", kako su ga znali nazivati!

Papa Benedikt XVI. posebno štuje bl. Ivana Merza...

Ne samo da ga štuje, nego mu se svakodnevno moli kako je to već dva puta izjavio biskupu Franji Komarici!!! Osim toga pročitao je cijelu njegovu biografiju na talijanskom. I što je najvažnije: uvrstio je našega bl. Ivana među 18 najvećih svetaca, kao uzor štovanja Euharistije u svojoj Apostolskoj pobudnici "Sacramentum Caritatis" (br. 94), što je još jedno veliko priznanje svetosti našega bl. Ivana.

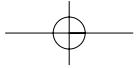
Što je za Vas značilo uroniti u lik i djelo Ivana Merza i kako je to djelovalo na Vaš život?

Blaženi Ivan i njegov svetački primjer prate me još od mojih gimnazijskih dana kad sam ga imao priliku upoznati preko knjiga. Mogu reći da mi je od svih svetaca Bog najviše govorio po našem bl. Ivanu. I sada kao svećenik i redovnik puno nalazim u njemu što me potiče na revnije služenje Gospodinu.



Sve o blaženom IVANU MERZU može se naći na njegovoj bogatoj internetskoj stranici:

www.ivanmerz.hr



UKRATKO

SJEMENIŠTARCI i bogoslovi

"Dobro je da ste se sabrali ovdje u Castelgandolfu, jer fokolar znači nešto vrlo jednostavno i vrlo duboko. Kaže da postoji zajedništvo. Svećeničko zvanje nije samačko, pustinjačko zvanje, nego zvanje koje se živi u zajedništvu: živi se za druge u široj obitelji. Ja mislim da vas duhovnost Pokreta fokolara vrlo dobro priprema za to zvanje."

Ivan Pavao II. 29.12.1994.

Pokret Gens

Nakon Koncila, u razdoblju krize svećeničkih zvanja, Chiara Lubich osjetila je poticaj da ohrabri bogoslove koji su u raznim zemljama već bili u

kontaktu s Pokretom fokolara.

Za Uskrs 1968. godine 70 bogoslova prvi put se okuplja u Centru Pokreta u Rocca di Papa. *"Bilo bi predivno - potvrdila je tada Chiara - kada bi Gospodin pobudio četu bogoslova koji će duhom jedinstva ne samo spasiti svoje zvanje, nego i toliko zračiti jedinstvom u bogosloviji da će privući i druge mlade."*

To je početak još jednog izraza Pokreta, usmjerenog mladima pozvanima na svećeništvo.

Nakon toga sve veći broj bogoslova usvaja duhovnost jedinstva procvalu u Pokretu fokolara. Duboko sjedinjeni sa svojim odgojiteljima i potpuno uključeni u život na bogosloviji, oni u idealu jedinstva pronalaze

ključ kako radosno i poletno odgovoriti na poziv.

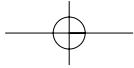
Duhovnost jedinstva im osobito pomaže:

- izabrati Boga za temelj svoga života i za temelj svećeništva;
- živjeti riječ Božju da bi je potom mogli naviještati kao vjerodostojni svjedoci;
- uskladiti svoj život s Isusom Raspetim i Napuštenim kao uzorom svećenika;
- biti graditelji jedinstva, u bogosloviji i u svojoj biskupiji;
- biti otvoreni svima živeći umijeće ljubavi proizšlo iz evanđelja.

Peti međunarodni kongres bogoslova sa svih pet kontinenta pod naslovom "Ima jedan put... izazov su odnosi", održan je od 2. do 4. siječnja 2009. u Centru marijapoli u Castel Gandolfu, uz sudjelovanje 500 bogoslova.

Put za izgradnju niza odnosa prožetih evanđeoskom ljubavlju – nadasve odnosa s Kristom, s biskupom i s drugim svećenicima, sa čitavom zajednicom vjernika, u konačnici odnosa s čitavim čovječanstvom – bila je tema tog bogatog susreta. Prefekt kongregacije za katolički odgoj, kardinal Zenon Grochowski, mnogostruki je i bogati splet odnosa u svojoj homiliji nazvao identitetom prezbitera. Citirajući Benedikta XVI. kar-





SJEMENIŠTARCI I BOGOSLOVI

dinal je bogosloviju nazvao vremenom zaljubljenosti i prijateljstva s Kristom. Pozivajući se na Ivana Pavla II. produbio je "radikalno zajedničarsku" dimenziju ministerijalnog svećenstva koji je pozvan Crkvu učiniti domom i školom zajedništva. Pozvao je na radikalnost koju traži Isus: ljubav koja je sposobna dati život za svoje prijatelje i zaželio je mladim bogoslovima da prođu taj put odlučno i velikodušno.

Taj je put blagoslovio papa Benedikt XVI. srdačnim pozdravom bogoslovima koji su završili susret na Trgu sv. Petra na molitvi Angelus s Papom.

"Radosno prihvataćam brojne bogoslove pristigle iz raznih zemalja na susret formacije u Pokretu fokolara. Dragi mladi, svim srcem blagoslivljam vaš put: neka Djevica Marija uvijek bđije nad vama", rekao je Papa.

Izgraditi posvuda mrežu jedinstva bio je prijedlog koji je u poruci uputila nova predsjednica Fokolara Maria Voce, kao odjek onoga programa kojim je Chiara Lubich neposredno poslije Koncila, prije točno 40 godina, pokrenula pokret gens.



Pokret Gens 3

Privučeni ovim načinom života i sjemeništarci te drugi mladi usmjereni prema svećenstvu pronalaze svjetlo za svoj put. Tako 1980. nastaje pokret Gens 3, treća generacija Svećeničkog pokreta.

Sjemeništarci Gens 3 poduzimaju brojne inicijative kako bi se u sjemeništu potakao i ostvario način života sa sve većim obilježjem zajedništva i obitelji: razmjena iskustava življelog evanđelja u malenim skupinama, susreti, radni kampovi, zajednički školski praznici.

Na svjetskoj razini povremeno se organiziraju međunarodni kongresi, a vijesti i iskustva kruže putem časopisa Gens.

Mladi redovnici i redovnice

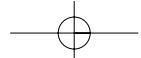
Krajem sedamdesetih godina nastaje Pokret mladih redovnika i redovnica, pod imenom Gen-Re (nova generacija redovnika/ca). To su mladi koji u sebi nose poticaje i oduševljenje svoje generacije, jasno im je da imaju redovničko zvanje i osjećaju želju da izraze karizmu njihovih utemeljitelja i utemeljiteljica u današnjem trenutku Crkve i čovječanstva kako bi u svakoj sredini bili graditelji bratstva.

Chiara Lubich u ovom pokretu mladih odmah prepoznaje veliki potencijal za obnovu redovničkog života: *"Znate li što ste! Vi ste Ideal vašega reda!"*

I tumači im odnose među generacijama polazeći od trojstvenog modela: *"Odnos između druge generacije i prve je odnos poput onoga između Oca i Sina u Presvetom Trojstvu. Vi imate milost, svjetlo, koje prva generacija nema, i ima potrebu vidjeti ih u vama. Vi ste ljepota reda: vi ste poput Sina koji je sjaj Očev."*

(Susret redovnika u Centru Marijapoli Rocca di Papa, 1974.)





SKANDINAVKA

		ČLANICA DJELA MARIJINA	OBRADITI KOPA- NJEM	PTICA PJEVICA	RIJEKA KOJA UTIČE	KRAVLJI, KOZJI...	"INTERN. THEAT. KOMUN."		KONJSKA SNAGA	GRUBO, NEMILO	ITALIJA		OTVOR, PROZOR (ENG.)	NAJESTI SE	OSTALI	
	ŽIŽE, CENTRI							KATOL- PORTAL "INDUSTRY' APPLICATIONS SOCIETY"				SNOVI STOLICA U PARKU				
	DONIJE- TI OKOT										KLIKA DIV ENAK					
	PRE- MIJERKA KOSOR								PJESME, NAPJEVI 55 (RIM.)							
	"OPAS- KA"			KALIJ GALIJ		INDIJAN- SKI AMULET	BALAVITI IZ IMOT- SKOG JE							GOVE- DO		
	NE REĆI ISTINU							VOZ OPO- NAŠATI					TELE- VIZIJA			
	TATA (...TURK)				EL- OPTPORI IMA STIGME			MJESTO DO PULE PRVO SLOVO				JUPI- TEROV SATELIT ŽEN. IME				
	RIJEKA			ŽELUCI POJAS								" & "	ŽENSKI ANAS- TASIE		NADO- ZIDATI	
	" KILO " PODEŠI- TI		NAMAĆI BERNARD I KONERI					RIJETKO TKANJE BILO KAKO								
									FINSKO JEZERO INARE	CENTAR ISTRAŽIV. SVEMIRA CIRENAC, MN.				---		
	"ORGAN- IZACI- JA"				KALOG- JERA STEĆI							EDI, EDO ONDA				
	HISTO- RIJA	HISTO- RIJA	RAZUM GLAZBE- NO DJELO		STRUC- NJAK ZA IRAN ZAPOČETI NIZ								KISIK			
	VRST KARTE ZA PRI- JEVOZ													GIGA KISIK		
	OPASKA SPUŠTA- NJE			OVA VRLO SITNO			BORAC U KORIDI RIM. 100									
VANZE- MALJCI								MARKA SATOVA TUDNRE I...						AMPER OVUDA		
VRST TRAVE (MN.)								TONA DUŠIK	ZNAK ZA KIRI NAUM			OSKAR DAVIĆO OBIČAJ				
MAMIN BRAT				RIM.500 ESTO- NAC		OPIJATI Lloyd's Register										
SEBE			STRANA VALUTA I NK				"J" i "L" RIM. 4			NAJJAČA KARTA						
TIBOR SEKELJ			KAME- NICA "EAST"							NJE- MAČKA	EDUARD, EDO ESPAÑJA					
TELUR			OSOB- NA ZAMJ.		KRVNA OSVETA									zdrave		

